

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՖԻՆԱՆՍՆԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Մ Ե Թ Ո Դ Ա Կ Ա Ն Ց ՈՒ Ց ՈՒ Մ Ն Ե Ր

ՀՀ 2018-2020 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԻՋՆԱԺԱՄԿԵՏ ԾԱԽՍԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻ ԵՎ ՀՀ 2018 ԹՎԱԿԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵԻ ՆԱԽԱԳԾԵՐԻ ՄՇԱԿՄԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ ՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՀԱՅՏԵՐԻ ԿԱԶՄՄԱՆ ԵՎ ԴՐԱՆՔ ՀՀ ՖԻՆԱՆՍՆԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՄԱՆ

Ներածություն

«Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 21-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջներին համապատասխան ՀՀ վարչապետի 2016 թվականի դեկտեմբերի 29-ի «Հայաստանի Հանրապետության 2018 թվականի բյուջետային գործընթացն սկսելու մասին» N1256-Ա որոշմամբ (այսուհետ՝ Որոշում) սկսվել է 2018 թվականի բյուջետային գործընթացը և հաստատվել է ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեի մշակման գործընթացի՝ ՀՀ 2018-2020 թվականների պետական միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրի (այսուհետ՝ ՄԺԾԾ) և ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեի նախագծի մշակման աշխատանքների իրականացման ժամանակացույցը:

Սույն մեթոդական ցուցումները մշակվել են նշված որոշման պահանջներին համապատասխան և նպատակ ունեն օժանդակելու Հայաստանի Հանրապետության պետական իշխանության մամիններին (այսուհետ՝ պետական մարմին կամ հայտատու)՝ ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեի նախագծի մշակման գործընթացի շրջանակներում իրենց 2018-2020 թվականների ՄԺԾԾ հայտերի և 2018 թվականի բյուջետային ֆինանսավորման հայտերի կազմման և դրանք ՀՀ ֆինանսների նախարարություն ներկայացման գործում:

Անհրաժեշտ է նկատի առնել, որ համաձայն Որոշմամբ հաստատված ժամանակացույցի 33 -րդ կետի, հայտատուները իրենց 2018 թվականի բյուջետային ֆինանսավորման հայտերի կազմում պետք է մինչև 2017 թվականի օգոստոսի 4-ը ՀՀ ֆինանսների նախարարություն ներկայացնեն նաև հայտով նախատեսված ծախսային ծրագրերը ծրագրային բյուջետավորման ձևաչափով: Այս աշխատանքները պետք է կազմակերպել սույն մեթոդական ցուցումների Հավելված N 16-ի պահանջներին համապատասխան և նշված հավելվածի 3-րդ (Պետական կառավարչական հիմնարկի կատարողական չափորոշիչները) ու 4-րդ (Այլ միջոցառումների գծով կատարողական չափորոշիչները) բաժիններով նախատեսված տեղեկատվությունը (Doc.3-ը) լրացնել «Times Armenian» տառատեսակով և ՀՀ ֆինանսների նախարարություն ներկայացնել հաշվի առնելով ՀՀ վարչապետի մոտ ՀՀ պետական կառավարման մարմինների բյուջետային ֆինանսավորման հայտերի, դրանց գծով առաջարկված ֆինանսավորման չափերի հետ կապված քննարկումից և համաձայնեցումից հետո՝ ճշտված ցուցանիշները, մինչև 2017 թվականի սեպտեմբերի 20 -ը:

Ուշադրություն պետք է դարձնել այն հանգամանքին, որ ավանդական ձևաչափին զուգահեռ մշակվող ծրագրային բյուջետավորման ներդրման բարեփոխումների պահանջներից բխող ձևաչափերը պետք է կազմվեն Ծրագրային բյուջետավորման բարեփոխումների շրջանակներում մշակված ծախսային ծրագրերի կառուցվածքին և դրանց ծրագրային դասակարգման դասիչների համակարգին համապատասխան:

Տարածքային զարգացման ծրագրերի գծով հաշվետվողականության մեխանիզմների ստեղծման, ինչպես նաև բյուջետային քննարկումների արդյունավետության բարձրացման նպատակով անհրաժեշտ է, որ ՀՀ պետական կառավարման մարմիններն իրենց ՄԺԾԾ և բյուջետային ֆինանսավորման հայտերը կազմեն ՀՀ մարզերի սոցիալ-տնտեսական զարգացման քառամյա ծրագրերին համահունչ, այդ հայտերով առաջարկվող ծախսային ծրագրերի հատկացումները ներկայացնեն նաև տարածքային (ըստ մարզերի) բացվածքով՝ համապատասխան բացատրական-վերլուծական տեղեկատվությամբ:

Հարկ է հիշել, որ համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 21-րդ հոդվածի, առաջիկա երեք տարվա՝ Հայաստանի Հանրապետության պետական միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրի մշակման նպատակն է հնարավորություն ստեղծել կառավարության համար կառավարելու պետական հատվածի ֆինանսական ռեսուրսներն իր միջնաժամկետ հարկաբյուջետային նպատակներին և քաղաքականության գերակայություններին համապատասխան: Միաժամանակ, միջնաժամկետ ծախսերի ծրագիրը ծառայում է հիմք՝ պետական բյուջեի նախագծի մշակման աշխատանքների համար: Այսինքն, 2018-2020 թվականների ՄԺԾԾ գործընթացը 2018 թվականի բյուջետային գործընթացի ռազմավարական փուլն է:

ՄԺԾԾ գործընթացի շրջանակներում ՄԺԾԾ բարձրագույն խորհուրդը կընդունի առաջիկա երեք տարվա հարկաբյուջետային և ծախսային քաղաքականության վերաբերյալ հիմնական որոշումները, մինչև 2017 թվականի մայիսի 16-ը՝ յուրաքանչյուր պետական կառավարման մարմնի գծով կսահմանի համապատասխան ոլորտներում ՀՀ պետական բյուջեներից իրականացվելիք ծախսերի ֆինանսավորման 2018-2019 թվականների ճշգրտված և 2020 թվականի կողմնորոշիչ չափաքանակներ: Այս որոշումների մասին պետական մարմինները կտեղեկացվեն լրացուցիչ կարգով: Դրանք էլ հիմք կհանդիսանան պետական կառավարման մարմինների համար իրենց 2018-2020 թվականների ՄԺԾԾ հայտի կազմման և ՀՀ ֆինանսների նախարարություն ներկայացման համար: Իսկ մինչև 2017 թվականի հուլիսի 6-ը ՀՀ կառավարության որոշմամբ հաստատվելիք ՀՀ 2018-2020 թվականների պետական միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրով յուրաքանչյուր պետական կառավարման մարմնի գծով կսահմանվեն ֆինանսավորման վերջնական կողմնորոշիչ չափաքանակներ, որոնք էլ ուղեցույց կհանդիսանան ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեի նախագծի պատրաստման համար: Պետական մարմիններն իրենց 2018 թվականի բյուջետային ֆինանսավորման հայտերը պետք է կազմեն նշված բյուջետային ծախսերի ֆինանսավորման վերջնական կողմնորոշիչ չափաքանակների շրջանակներում:

Համաձայն ՀՀ վարչապետի Որոշմամբ հաստատված ժամանակացույցի 8-րդ կետի, ելնելով ՀՀ կառավարության 2016 թվականի հուլիսի 7-ի N 723 -Ն որոշմամբ պետական կառավարման մարմինների գծով հաստատված ՀՀ պետական բյուջեներից իրականացվելիք ծախսերի

Ֆինանսավորման 2018-2019 թվականների կողմնորոշիչ չափաքանակները ճշգրտելու անհրաժեշտությունից, պետական կառավարման մարմինները մինչև 2017 թվականի փետրվարի 15-ը պետք է ՀՀ ֆինանսների նախարարությանը լրացուցիչ տրամադրեն՝

1. Իրենց կողմից ֆինանսավորվող ծրագրերի կատարող հանդիսացող կազմակերպությունների 2017 թվականի հաստիքային ցուցակները (ներառյալ աշխատավարձերի տարիֆիկացիոն ցուցակները), ինչպես նաև եկամուտների և ծխսերի հաստատված նախահաշիվները (բացառությամբ այն ոլորտների, որոնց համար սույն ցուցումներին կից ներկայացված են ամփոփ ծախսերի հաշվարկման ձևեր, որոնք արտացոլում են նաև 2017 թվականի ծախսերի նախահաշիվների ծրագրային ցուցանիշները):

2. Սույն մեթոդական ցուցումներին կից առանձին պետական կառավարման մարմիններին էլեկտրոնային ֆայլերով տրամադրվող հաշվարկման ձևաչափերով նախատեսված տեղեկատվությունը:

Ենթակառուցվածքային (էներգետիկա, տրանսպորտ և ջրային տնտեսություն) ոլորտներում գործունեություն իրականացնող կազմակերպությունների հիմնադիր հանդիսացող կամ հիշյալ կազմակերպությունների գործունեությունը կարգավորող պետական կառավարման մարմինները (ՀՀ էներգետիկ ենթակառուցվածքների և բնական պաշարների նախարարություն (այդ թվում՝ ջրային տնտեսության պետական կոմիտե), ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարություն, ՀՀ ԿԱ քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչություն, Երևանի քաղաքապետարան և ՀՀ հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողով) Ցուցումներին կից ներկայացված «**Entakarucvacqayin volort**» էլեկտրոնային ֆայլի աղյուսակներում բերված ցանկում ընդգրկված կազմակերպությունների գծով տեղեկատվությունը ներկայացնում են ՀՀ ֆինանսների նախարարություն՝ մինչև 2017 թվականի ապրիլի 20-ը, իսկ ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեի նախագծի մշակման ժամանակ՝ մինչև 2017 թվականի օգոստոսի 4-ը:

Սույն մեթոդական ցուցումները հանդիսանում են միասնական ուղեցույց պետական մարմինների համար թե՛ իրենց 2018-2020 թվականների ՄԺԾԾ հայտերի, և թե՛ 2018 թվականի բյուջետային ֆինանսավորման հայտերի կազմման համար:

Մեթոդական ցուցումները բաղկացած են հետևյալ չորս մասերից

- **Մաս 1.-** նկարագրվում են ՀՀ 2018-2020 թվականների ՄԺԾԾ և ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեի նախագծերի կազմման գործընթացներին վերաբերող ընդհանուր բնույթի հիմնական տեղեկությունները, մասնավորապես՝ ՀՀ 2018-2020 թվականների ՄԺԾԾ և ՀՀ 2018 թվականի

պետական բյուջեի գծով որոշումները և որոշումներ կայացնողները, ՀՀ 2018-2020 թվականների ՄԺԾ և 2018 թվականի բյուջետային գործընթացի հանգուցային ժամկետները և պետական մարմիններին ներկայացվող պահանջները, ինչպես նաև հատուկ ցուցումներ և օրենսդրական հիմքեր՝ բյուջետային ծախսերի հաշվարկների կատարման համար:

- **Մաս 2.-** տրվում են 2018-2020 թվականների ՄԺԾ հայտերի կազմման առանձին ցուցումներ՝ ընդհանուր դրույթների և վերջինիս կից ՄԺԾ հայտի օրինակելի ձևի տեսքով :

- **Մաս 3.-** տրվում են 2018 թվականի բյուջետային ֆինանսավորման հայտերի կազմման առանձին ցուցումներ՝ ընդհանուր դրույթների և վերջինիս կից բյուջետային ֆինանսավորման հայտի օրինակելի ձևի տեսքով:

- **Մաս 4.-** բերվում են 2018-2020 թվականների ՄԺԾ հայտերի և 2018 թվականի բյուջետային ֆինանսավորման հայտերի կազմման ցուցումների հավելվածներ:

Ներքին գործառնության էլեկտրոնային համակարգ չունեցող պետական մարմիններին տրամադրվում է սույն մեթոդական ցուցումները և նրան կից բոլոր հավելվածներն ու հաշվարկման ձևաչափերի ֆայլերը պարունակող էլեկտրոնային կրիչ (CD): Վերջիններս զետեղված են նաև ՀՀ ֆինանսների նախարարության պաշտոնական ինտերնետային կայքում:

Մեթոդական ցուցումների կամ բյուջետային գործընթացում ծագած՝ պետական մարմնի նկատմամբ առաջադրվող պահանջներին վերաբերող ցանկացած հարց հայտատուները կարող են ուղղել ՀՀ ֆինանսների նախարարության աշխատակազմի բյուջետային գործընթացի կառավարման վարչության (հեռ.՝ (0(հեռ. 011-800135, 011-800136, 011-800137, 011-800138, 011-800139, 011-800226, 011-800227, 011-800228, 011-800231, 011-800232, 011-800238, 011-800239, 011-800240, 011-800241, 011-800242, 011-800242, 011-800243, 011-800244, 011-800245, 011-800246, 011-800347, ,011-800247 համապատասխան պատասխանատու մասնագետներին:

ՄԱՍ 1. ՀՀ 2018-2020 ԹԹ. ՄԺԾ ԵՎ ՀՀ 2018 Թ. ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵԻ ԿԱԶՄՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻՆ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

1.1 ՀՀ 2018-2020 թթ. ՄԺԾ որոշումները և որոշումներ կայացնողները

ՄԺԾ որոշումներ

ՀՀ 2018-2020 թվականների ՄԺԾ մշակման գործընթացը տրամադրում է մի մեխանիզմ, որով ՀՀ կառավարությունը ՄԺԾ բարձրագույն խորհրդի որոշումների հիման վրա կկայացնի ռազմավարական որոշումներ իր հարկաբյուջետային քաղաքականության մասին: Մասնավորապես, ՄԺԾ գործընթացի արդյունքում կսահմանվեն

- **Երկարաժամկետ հարկաբյուջետային սկզբունքները կամ նպատակները** այնպիսի ցուցանիշների գծով, ինչպիսիք են պետական բյուջեի եկամուտները, ծախսերը, պակասուրդի մակարդակը և պետական պարտքը:

- **Կարճաժամկետ և միջնաժամկետ հարկաբյուջետային ցուցանիշները.** հաշվի առնելով երկարաժամկետ հարկաբյուջետային քաղաքականության նպատակները, ակնկալվող եկամուտների մակարդակը և ծախսերի անհրաժեշտությունը, ՀՀ կառավարությունը կորոշի ընդհանուր ծախսերի մակարդակը (և, հետևաբար, պակասուրդը) առաջիկա բյուջետային տարվա և ՄԺԾԾ ժամանակահատվածի հաջորդ երկու տարիների համար:

- **Ռազմավարական ծախսային գերակայությունները.** ՄԺԾԾ գործընթացում ոլորտային և ծախսային գերակայությունների սահմանումը թույլ կտա, որպեսզի ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեի նախագծի նախապատրաստման գործընթացն ուղղորդվի համապատասխանաբար ձևավորված քաղաքական մտադրություններով և մշակված քաղաքականություններով:

- **Պետական մարմինների կողմից իրականացվող քաղաքականության նպատակները և դրանց իրագործման համար կիրառվող ռազմավարությունը.** ՄԺԾԾ գործընթացը հնարավորություն է տալիս պետական մարմիններին ներգրավվել պետության ռազմավարական նպատակների և ծրագրերի մշակման գործընթացում:

1.3. ՄԺԾԾ որոշումներ կայացնողները

Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի 2002 թվականի հունիսի 7-ի N 346-Ն որոշմամբ ստեղծվել են ՄԺԾԾ գործընթացի շրջանակներում իրականացվող աշխատանքները համակարգող և ղեկավարող մարմինները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում պետական միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրի մշակման մշտապես գործող բարձրագույն խորհուրդը (ՄԺԾԾ բարձրագույն խորհուրդ) և նշված ծրագրերի մշակման աշխատանքները համակարգող մշտապես գործող խումբը (ՄԺԾԾ համակարգող խումբ), որոնք՝ համաձայն ՀՀ վարչապետի Որոշման 2-րդ կետի 1-ին ենթակետի, շարունակելու են իրենց գործունեությունը Հայաստանի Հանրապետությունում նաև ՀՀ 2018-2020 թվականների պետական միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրերի մշակման ժամանակահատվածում:

▪ **ՄԺԾԾ բարձրագույն խորհուրդն** ապահովում է ռազմավարական որոշումների կայացումը և ՄԺԾԾ մշակման գործընթացի վերահսկողությունը,

▪ **ՄԺԾԾ համակարգող խումբն** ապահովում է ՄԺԾԾ մշակման աշխատանքների համակարգումը:

Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված է ՄԺԾԾ բարձրագույն խորհրդի և համակարգող խմբի կազմերը՝ համաձայն ՀՀ վարչապետի 2002 թվականի հունիսի 7-ի N 346-

Ն որոշման (հաշվի առած ՀՀ վարչապետի 2007 թվականի դեկտեմբերի 17-ի N 888-Ն և 2008 թվականի դեկտեմբերի 17-ի N 1033-Ն որոշումներով կատարված փոփոխությունները):

Աղյուսակ.- ՄԺԾԾ բարձրագույն խորհրդի և համակարգող խմբի կազմերը

Հանձնախմբի անվանումը	Կազմը
ՄԺԾԾ մշակման մշտապես գործող բարձրագույն խորհուրդ	ՀՀ վարչապետ (խորհրդի նախագահ) ՀՀ ֆինանսների նախարար (խորհրդի նախագահի տեղակալ) ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարար ՀՀ կենտրոնական բանկի նախագահ (համաձայնությամբ) ՀՀ առողջապահության նախարար ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարար ՀՀ կրթության և գիտության նախարար ՀՀ պաշտպանության նախարար ՀՀ մշակույթի նախարար Հայաստանի հանրապետական կուսակցության ներկայացուցիչներ (խորհրդակցական ձայնի իրավունքով)
ՄԺԾԾ մշակման աշխատանքները համակարգող մշտապես գործող խումբ	ՀՀ ֆինանսների նախարարի առաջին տեղակալ (խմբի ղեկավար) ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարի տեղակալ ՀՀ առողջապահության նախարարի տեղակալ ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի տեղակալ ՀՀ կրթության և գիտության նախարարի տեղակալ Նվիրատու կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ (համաձայնությամբ)

ՄԺԾԾ բարձրագույն խորհուրդը ՄԺԾԾ գործընթացի շրջանակներում կկայացնի առանցքային որոշումներ՝ հիմնվելով ՄԺԾԾ համակարգող խմբի առաջարկությունների վրա:

Ոլորտային միջնաժամկետ քաղաքականության հիմնախնդիրները համակարգված ձևով ամփոփելու և ներկայացնելու նպատակով բյուջետային գործընթացի 1-ին փուլում՝ ՄԺԾԾ մշակման գործընթացում ընդգրկված բոլոր պետական մարմինները դասակարգվել են երեք խմբի.

- ա) տվյալ ոլորտում գլխադասային մարմիններ,
- բ) տվյալ ոլորտում ծրագրեր իրականացնող պետական մարմիններ, որոնք ունեն գլխադասային մարմին,
- գ) գլխադասային մարմիններ չունեցող ոլորտներում ծրագրեր իրականացնող պետական մարմիններ:

Տվյալ ոլորտում գլխադասային մարմինների և այդ ոլորտում ծրագրեր իրականացնող պետական մարմինների ցանկը ներկայացված է ստորև:

Ց Ա Ն Կ

տվյալ ոլորտում գլխադասային մարմինների և այդ ոլորտում ծրագրեր իրականացնող պետական մարմինների

Գործառույթ	Գլխադասային մարմիններ
Պաշտպանություն	«Վաշտպանության նախարարություն
Հասարակական կարգի պահպանություն	«Վառավարության առընթեր ոստիկանություն
Ազգային անվտանգություն	«Վառավարության առընթեր ազգային անվտանգության ծառայություն
Կրթություն և գիտություն	«Վարթության և գիտության նախարարություն
Առողջապահություն	«Վառողջապահության նախարարություն
Սոցիալական պաշտպանություն	«Վաշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն
Մշակույթ	«Վաշակույթի նախարարություն
Բնակարանային շինարարություն, քաղաքաշինություն	«Վառավարության առընթեր քաղաքաշինության պետական կոմիտե
Վառելիք, էներգետիկա և բնական պաշարներ	«Վառերգետիկ ենթակառուցվածքների և բնական պաշարների նախարարություն
Գյուղատնտեսություն, անտառային տնտեսություն	«Վադյուղատնտեսության նախարարություն
Շրջակա միջավայրի պաշտպանություն	«Վաբնապահության նախարարություն
Զրային տնտեսություն	«Վառերգետիկ ենթակառուցվածքների և բնական պաշարների նախարարության ջրային տնտեսության պետական կոմիտե
Տրանսպորտ, կապ և ճանապարհային տնտեսություն	«Վատրանսպորտի, կապի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների նախարարություն

1.2. «Վ 2018 թվականի բյուջետային գործընթացի ժամանակացույցի ամփոփ նկարագիրը

Ինչպես արդեն նշվել է, «Վ 2018 թվականի պետական բյուջեի մշակման համար սահմանվել է իրականացվելիք աշխատանքների մեկ միասնական ժամանակացույց, որում միաժամանակ ներառվել են ինչպես գործընթացի 1-ին փուլի՝ «Վ 2018-2020 թվականների ՄԺԾԾ մշակման, այնպես էլ 2-րդ փուլի՝ «Վ 2018 թվականի պետական բյուջեի նախագծի մշակման աշխատանքները:

ՄԺԾԾ մշակման փուլում գլխադասային մարմինները պետք է «Վ ֆինանսների նախարարություն ներկայացնեն իրենց մարմնի և առանձին՝ իրենց ոլորտային ՄԺԾԾ հայտերը և պետք է համակարգեն այս գործընթացն իրենց ոլորտներում ծրագրեր իրականացնող պետական մարմինների հետ:

Գլխադասային մարմին ունեցող ոլորտներում ծրագրեր իրականացնող պետական մարմիններն իրենց ՄԺԾԾ հայտերը պետք է ներկայացնեն համապատասխան գլխադասային մարմ-

նին և պետք է մասնակցեն իրենց և համապատասխան գլխադասային մարմնի միջև՝ վերջինիս կողմից սահմանվող կարգով և ժամկետներում տեղի ունեցող քննարկումներին:

Եթե պետական մարմիններն իրականացնում են ծրագրեր գլխադասային մարմին ունեցող մի քանի ոլորտներում, ապա նրանք պետք է յուրաքանչյուր ոլորտի համար առանձին հայտ ներկայացնեն համապատասխան գլխադասային մարմնին՝ վերջինիս կողմից սահմանվող կարգով և ժամկետներում:

Պետական մարմինները, որոնք իրականացնում են ծրագրեր գլխադասային մարմին չունեցող ոլորտներում, պետք է իրենց ՄԺԾԾ հայտերը ներկայացնեն ՀՀ ֆինանսների նախարարություն:

1.3. ՀՀ 2018 թվականի բյուջետային գործընթացում պետական մարմիններին ներկայացվող հիմնական պահանջները և կարևոր ժամկետները

ՀՀ 2018 թվականի բյուջետային գործընթացի մասնակից բոլոր պետական մարմինները ՄԺԾԾ գործընթացի շրջանակներում պետք է հիմք ընդունելով ՄԺԾԾ-ի մշակման մշտապես գործող բարձրագույն խորհրդի կողմից հաստատված ՀՀ պետական բյուջեից կատարվելիք ծախսերի ֆինանսավորման 2018-2019 թթ. ճշգրտված և 2020 թ. կողմնորոշիչ չափաքանակները՝ իրենց ոլորտի 2018-2020 թթ. միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրերի հայտերը (քաղաքականության վերաբերյալ փաստաթղթերի և ներառյալ դրանով պայմանավորված ՀՀ 2018-2020 թթ. պետական բյուջեների ծախսերի գծով առաջարկությունները,) մշակեն և ներկայացնեն ՀՀ ֆինանսների նախարարություն, իսկ այնուհետև նաև ՄԺԾԾ հայտերը՝ բերված ավարտուն տեսքի: Պետական մարմինների ՄԺԾԾ ավարտուն տեսքի բերված հայտերը հիմք կձևառայեն ՀՀ 2018-2020 թվականների ՄԺԾԾ վերջնական փաստաթղթի՝ ծախսային քաղաքականության ռազմավարությունը շարադրող մասի կազմման համար: Ծախսային քաղաքականության ռազմավարությունը ներկայացնող մասում կլինի նաև յուրաքանչյուր ոլորտին վերաբերող բաժին: Գլխադասային մարմիններից պահանջվում է պատրաստել ծախսային քաղաքականության ռազմավարության՝ իրենց ոլորտին վերաբերող բաժինը, ընդ որում նրանք պետք է ապահովեն տվյալ ոլորտի ծրագրերին վերաբերող ողջ տեղեկատվության ճշգրտությունը:

ՄԺԾԾ գործընթացի շրջանակներում պետական բոլոր մարմինների կողմից իրականացվելիք աշխատանքների կատարման կարևոր ժամկետները ներկայացված են ստորև բերված աղյուսակում:

Աղյուսակ.- ՀՀ 2018 թվականի բյուջետային գործընթացում պետական մարմինների համար կարևոր ժամկետները

Պետական մարմինների կողմից պատրաստվող փաստաթղթերը	Կատարման համար սահմանված ժամկետը
Պետական կառավարման մարմինների կողմից ՄԺԾ-ի հիմքում դրվող բյուջետային մուտքերի կանխատեսումների ներկայացում	մինչև 2017 թվականի մարտի 1-ը
ՄԺԾ մշակման մշտապես գործող բարձրագույն խորհրդի կողմից մինչև 2017 թվականի մայիսի 16-ը հաստատված ՀՀ պետական բյուջեներից կատարվելիք ծախսերի ֆինանսավորման 2018-2019թթ ճշգրտված և 2020թ. կողմնորոշիչ չափաքանակների հիման վրա գլխադասային մարմիններ չունեցող առանձին ոլորտներում ծրագրեր իրականացնող պետական կառավարման մարմինների կողմից իրենց 2018-2020 թթ. ՄԺԾ հայտերի (քաղաքականության վերաբերյալ փաստաթղթերի և ներառյալ դրանով պայմանավորված ՀՀ 2018-2020թթ. պետական բյուջեների ծախսերի գծով առաջարկությունները) մշակում և ներկայացում ՖՆ	մինչև 2017 թվականի հունիսի 2-ը
ՄԺԾ մշակման մշտապես գործող բարձրագույն խորհրդի կողմից մինչև 2017 թվականի մայիսի 16-ը հաստատված ՀՀ պետական բյուջեներից կատարվելիք ծախսերի ֆինանսավորման 2018-2019թթ ճշգրտված և 2020թ. կողմնորոշիչ չափաքանակների հիման վրա գլխադասային մարմինների կողմից իրենց ոլորտի 2018-2020 թթ. ՄԺԾ հայտերի (քաղաքականության վերաբերյալ փաստաթղթերի և ներառյալ դրանով պայմանավորված ՀՀ 2018-2020թթ. պետական բյուջեների ծախսերի գծով առաջարկությունները, ընդ որում, ինչպես ամփոփ, այնպես էլ՝ ըստ տվյալ ոլորտում գլխադասային չհանդիսացող մարմինների գծով) մշակում և ներկայացում ՖՆ	մինչև 2017 թվականի հունիսի 2-ը
ՀՀ պետական կառավարման մարմինների հետ իրենց ՄԺԾ հայտերի շուրջ ՀՀ վարչապետի մոտ քննարկումների անցկացում (ըստ անհրաժեշտության)	մինչև 2017 թվականի հունիսի 16 -ը
ՄԺԾ հայտերի շուրջ ՀՀ վարչապետի մոտ կայացած քննարկումների արդյունքներով գլխադասային մարմիններ չունեցող առանձին ոլորտներում ծրագրեր իրականացնող ՀՀ պետական կառավարման մարմինների կողմից ավարտուն տեսքի բերված՝ իրենց 2018-2020 թթ. ՄԺԾ-ի նախագծերի (ծախսային ռազմավարության) մշակում և ներկայացում ՀՀ ՖՆ	մինչև 2017 թվականի հունիսի 23-ը
ՄԺԾ հայտերի շուրջ ՀՀ վարչապետի մոտ կայացած քննարկումների արդյունքներով տվյալ ոլորտում գլխադասային մարմինների կողմից ավարտուն տեսքի բերված՝ ՄԺԾ-ի իրենց ոլորտային մասերի նախագծերի (ծախսային ռազմավարության)՝ ներառյալ համապատասխան ոլորտում գլխադասային չհանդիսացող պետական կառավարման մարմինների ծախսերի 2018-2020 թթ. ֆինանսավորման կողմնորոշիչ չափաքանակների վերաբերյալ առաջարկությունների մշակում և ներկայացում ՀՀ ՖՆ	մինչև 2017թվականի հունիսի 23-ը
Պետական կառավարման մարմինների կողմից իրենց և համակարգի 2017 թվականի բյուջետային ֆինանսավորման հայտերի (ներառյալ ծրագրային բյուջետավորման ձևաչափով, ինչպես նաև տարածքային կտրվածքով՝ առանձնացված ըստ Երևան քաղաքի և առանձին մարզերի) կազմում և ներկայացում ՀՀ ՖՆ	մինչև 2017 թվականի օգոստոսի 4-ը

Գլխադասային մարմինների և տվյալ ոլորտում գլխադասային չհանդիսացող պետական կառավարման մարմինների կողմից կատարվող աշխատանքների ժամկետները ներկայացված են ստորև բերված աղյուսակում:

Աղյուսակ Գլխադասային մարմինների և տվյալ ոլորտում ծրագրեր իրականացնող մարմինների կողմից կատարվող աշխատանքների ժամկետները

Պետական մարմինների կողմից կատարվող աշխատանքները	Կատարման համար սահմանված ժամկետը
Գլխադասային մարմիններն իրենց ոլորտի ՄԺԾ-ի նախագծի մշակման աշխատանքների շրջաններում ոլորտային քաղաքականության հարցերի շուրջ տվյալ ոլորտում գլխադասային չհանդիսացող պետական կառավարման (այդ թվում՝ նաև ՀՀ տարածքային կառավարման) մարմինների հետ՝ քննարկումների անցկացում:	մինչև 2017 թվականի մայիսի 23-ը
Տվյալ ոլորտում գլխադասային չհանդիսացող ՀՀ պետական կառավարման մարմինների մասնակցություն ՄԺԾ-ի նախագծի մշակման աշխատանքների շրջանակներում ոլորտային քաղաքականության հարցերի շուրջ գլխադասային մարմինների կողմից կազմակերպվող քննարկումներին	մինչև 2017 թվականի մայիսի 22-ը (ըստ գլխադասային մարմինների սահմանած ժամանակացույցի)
ՄԺԾ հայտերի շուրջ ՀՀ վարչապետի մոտ կայացած քննարկումների արդյունքներով տվյալ ոլորտում գլխադասային չհանդիսացող ՀՀ պետական կառավարման մարմինների կողմից ավարտուն տեսքի բերված՝ իրենց ՄԺԾ-ի ոլորտային մասերի մշակում և ներկայացում գլխադասային մարմիններին	մինչև 2017 թվականի հունիսի 20-ը
Պետական կառավարման մարմինների կողմից իրենց և համակարգի 2018 թվականի բյուջետային ֆինանսավորման հայտերի (ներառյալ ծրագրային բյուջետավորման ձևաչափով, ինչպես նաև տարածքային կտրվածքով՝ առանձնացված ըստ Երևան քաղաքի և առանձին մարզերի) կազմում և ներկայացում ՀՀ ՖՆ	մինչև 2017 թվականի օգոստոսի 4-ը

1.4 Հատուկ ցուցումներ և օրենսդրական հիմքեր՝ բյուջետային ծախսերի հաշվարկների կատարման համար

Բյուջետային ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման հողվածների գծով ծախսերի հաշվարկներն իրականացնելիս Հայտատուները պետք է առաջնորդվեն սույն ցուցումների Հավելված N 15-ում բերված իրավական հիմքերով և դրանք կատարեն վերջիններիս խիստ համապատասխան:

Բյուջետային ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման հողվածներով ծախսերը և դրանց գծով հաշվարկները ներկայացնելիս անհրաժեշտ է առաջնորդվել ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարի 2007 թվականի հունվարի 9-ի «Հայաստանի Հանրապետության

բյուջետային ու հանրային հատվածի հաշվապահական հաշվառման դասակարգումները և դրանց կիրառման ցուցումները հաստատելու մասին» N 5-Ն հրամանով (հրապարակվել է՝ 15.02.2007թ. Հայաստանի Հանրապետության Գերատեսչական Նորմատիվ Ակտերի Տեղեկագիր N 5-ում) բյուջետային ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման համար սահմանված պահանջներով (Հրամանի հավելվածներ N N 5, 16):

Ընդ որում, ծախսերը տնտեսագիտական դասակարգմամբ ներկայացնելիս անհրաժեշտ է վերջիններս ներկայացնել Դաս/Կատեգորիա/Խումբ/Սինթետիկ մակարդակով:

1.4.1- Ցուցումներ պետական իշխանության մարմինների պահպանման ծախսերի հաշվարկման համար.

Պետական իշխանության մարմինների պահպանման ծախսերի հաշվարկը անհրաժեշտ է ներկայացնել սույն մեթոդական ցուցումներին կից ներկայացված <<9.2.karavarman_aparat2018-2020> ֆայլի աղյուսակներով (N 1-ից մինչև N 33-ը): Նշված ֆայլի մեջ ընդգրկված համապատասխան ձևերը **լրամշակվել են գործող օրենսդրության նորմերին համապատասխան՝** հաշվի առվելով առանձին մարմինների առանձնահատկությունները: Հայտատուներն այս կարգով կազմված հաշվարկները պետք է ներկայացնեն ինչպես իրենց տարեկան բյուջետային ֆինանսավորման, այնպես էլ ՄԺԾԾ հայտերի կազմում: Պետական իշխանության մարմինների պահպանման ծախսերի հաշվարկման համար հայտատուների կողմից հիմք է ընդունվում ստորև բերված ծախսային նորմատիվները:

Աշխատանքի վարձատրություն - հաշվարկվում է «Պետական պաշտոններ զբաղեցնող անձանց վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներին համապատասխան:

Աշխատավարձի ֆոնդը հայտատուները հաշվարկում են սույն ցուցումների Հավելված N 15-ում բերված իրավական ակտերին համապատասխան և այդ հաշվարկները ներակայացնում են լրացնելով N N 17,18...33 ձևերը (յուրաքանչյուր պետական մարմին իրեն վերաբերող ձևերը):

Էներգետիկ և ջեռուցման ծառայություններ՝ հաշվարկվում են ՀՀ կառավարության 2005 թվականի ապրիլի 28-ի «Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեի նախագծում Հայաստանի Հանրապետության պետական մարմինների գծով բյուջետային ծախսերի առանձին տեսակների՝ ջեռուցման, վառելիքի և էլեկտրաէներգիայի ձեռք բերման ծավալների հաշվարկման հիմքում դրվող նորմաները հաստատելու մասին» N 629-Ն որոշման պահանջներին համապատասխան՝ NN 8,9 և 10 ձևերով:

Ջրամատակարարման և ջրահեռացման ծառայություններ՝ ծախսերը հաշվարկվում են ՀՀ կառավարության 2004 թվականի սեպտեմբերի 23-ի «Հայաստանի Հանրապետության

պետական մարմինների կապի և կոմունալ ծախսերի նորմաներ սահմանելու մասին» N 1536-Ն որոշման պահանջներին համապատասխան՝ յուրաքանչյուր հաստիքային միավորի համար օրական 30 լիտր: Բացի այդ ՀՀ դատարանների համար ՀՀ կառավարության 2005 թվականի մայիսի 12-ի N 732-Ն որոշման պահանջներին համապատասխան նախատեսվում է նաև լրացուցիչ ծախս՝ ելնելով դատական նիստերի դահլիճների ընդհանուր մակերեսի մեծությունից:

Շենքերի պահպանման ծառայություններ /դեռատիզացիա/ ծախսերը նախատեսվում են ըստ կնքված պայմանագրերի:

Կապի ծառայություններ՝ ծախսերը հաշվարկվում են ՀՀ կառավարության 2004 թվականի դեկտեմբերի 30-ի «Հայաստանի Հանրապետության պետական մարմիններում կապի ծառայությունների նորմաները և հեռախոսակապից օգտվելու օրինակելի ներքին կանոնները հաստատելու մասին» N 1956-Ն որոշման պահանջներին համապատասխան՝ N 5 ձևով /ՀՀ դատարանների համար N 6 և 7 ձևերով/:

Ապահովագրության ծառայություններ՝ հաշվարկվում են «Ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության պարտադիր ապահովագրության մասին» ՀՀ օրենքի հիման վրա:

Գույքի և սարքավորումների վարձակալություն՝ ծախսերը նախատեսվում են ըստ կնքված պայմանագրերի /տվյալները լրացում են ձև N 16-ում/:

Գործուղումների և շրջագայությունների ծախսեր՝ հաշվարկվում են ՀՀ կառավարության 2005 թվականի դեկտեմբերի 29-ի «Ծառայողական գործուղման մեկնած աշխատողների գործուղման ծախսերի հատուցման համար կատարվող վճարումների նվազագույն և առավելագույն չափերն և վճարման կարգը սահմանելու մասին» N 2335-Ն որոշմամբ սահմանված նորմաներով՝ ձև N 11:

Պայմանագրային ծառայությունների ձեռքբերման գծով /վարչական, համակարգչային, տեղեկատվական, կառավարչական և այլն/ ծախսերը նախատեսվում են համապատասխան հիմնավորումների և հաշվարկների պայմաններում (ձև N 14, *պահանջվում է սույն ձևում լրացնել գնման առարկաների անվանումները ոչ թե CPV կոդերին համապատասխան, այլ ըստ ձեռք բերվող ապրանքի կամ ծառայության տեսակի*):

Շենքերի և կառույցների ընթացիկ նորոգման ծախսերը նախատեսվում են համապատասխան հիմնավորումների և նախահաշվի առկայության պայմաններում:

Տրանսպորտային միջոցների պահպանման ծախսերը հաշվարկվում են ՀՀ կառավարության 2005թ. փետրվարի 17-ի «Հայաստանի Հանրապետության պետական մարմինների ծառայողական ավտոմեքենաների հատկացման, շահագործման և սպասարկման մասին» N 194-Ն որոշմամբ հաստատված ծառայողական ավտոմեքենաների սահմանաքանակին համապատասխան՝ ձև N 14: Միաժամանակ, ծառայողական ավտոմեքենաների վերաբերյալ տվյալները լրացվում են ձև N 12-ում:

Նյութերի և ապրանքների ձեռքբերման ծախսերը /գրասենյակային պիտույքներ, գյուղատնտեսական, կենցաղային և հանրային սննդի, հատուկ նպատակային և այլ նյութեր/ հաշվարկվում են N 14 ձևին համապատասխան:

Հագուստի և համազգեստի ձեռքբերման ծախսերը նախատեսվում են համապատասխան իրավական ակտերով հաստատված ցանկերի համաձայն՝ ձև N 15:

Ոչ ֆինանսական ակտիվների /Տրանսպորտային սարքավորումներ, վարչական սարքավորումներ, այլ մեքենաներ և սարքավորումներ, ոչ նյութական հիմնական միջոցներ.../ գծով ծախսերը նախատեսվում են համապատասխան հիմնավորումների և հաշվարկների առկայության պայմաններում՝ ձև N 12 և N 13:

1.4.2- Ցուցումներ շինարարական ծրագրերի գծով ծախսերի ներկայացման համար.

Շինարարական ծրագրերի գծով լրացվում և ներկայացվում է Ձև 1 - կապ աղյուսակը:

Շինարարական աշխատանքների գծով ծախսերը նախատեսվում են փորձագիտական դրական եզրակացություն ունեցող նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի առկայությամբ: Ուստի հայտին կից անհրաժեշտ է ներկայացնել նաև հայտով նախատեսվող շինարարական աշխատանքների փորձագիտական դրական եզրակացություն ունեցող նախագծանախահաշվային փաստաթղթերը:

Նախագծային աշխատանքների գծով ծախսերի հաշվարկներն անհրաժեշտ է ներկայացնել ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2008 թվականի փետրվարի 15-ի «Քաղաքաշինական փաստաթղթերի (ծրագրային և ճարտարապետաշինարարական) մշակման աշխատանքների արժեքի հաշվարկման կարգը հաստատելու մասին» N 19-Ն հրամանի համաձայն՝ համապատասխան հիմնավորումներով:

1.4.3 Ցուցումներ բյուջետային ծախսերի գործառական դասակարգմամբ ներկայացման համար

Բյուջետային ծախսերը և դրանց հաշվարկները գործառական դասակարգմամբ ներկայացնելիս անհրաժեշտ է առաջնորդվել ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարի

2007 թվականի հունվարի 9-ի «Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային ու հանրային հատվածի հաշվապահական հաշվառման դասակարգումները և դրանց կիրառման ցուցումները հաստատելու մասին» N 5-Ն հրամանով բյուջետային ծախսերի գործառական դասակարգման համար սահմանված պահանջներով (Հրամանի հավելվածներ N N 11, 22):

Ընդ որում, ծախսերը գործառական դասակարգմամբ ներկայացնելիս, անհրաժեշտ է վերջիններս ներկայացնել Բաժին/Խումբ/Դաս մակարդակով:

ՀՀ պետական կառավարման և տարածքային կառավարման մարմինների և ՀՀ համայնքների ղեկավարները պետք է համայնքների տրամադրվելիք սուբվենցիաների հայտերի կազմումը, քննարկումն ու ներկայացումը իրականացնեն ՀՀ կառավարության 2006 թվականի նոյեմբերի 16-ի N 1708-Ն որոշմամբ հաստատված կարգի համապատասխան (հաշվի առած ՀՀ կառավարության 2010 թվականի մայիսի 20-ի N 662-Ն որոշմամբ կատարված լրացումը): Մասնավորապես համայնքի ղեկավարները ՀՀ պետական բյուջեից սուբվենցիաներ ստանալու նպատակով նախապես սուբվենցիայի ստացման ծրագրային հայտերը ներկայացնում են համապատասխան մարզպետին, իսկ Երևանի քաղաքապետը՝ համապատասխան ոլորտային պետական կառավարման մարմիններ և ՀՀ տարածքային կառավարման և արտակարգ իրավիճակների նախարարություն: Այդ հայտերը մարզպետարանում քննարկվելուց և ամփոփվելուց հետո ներկայացվում են համապատասխան ոլորտային պետական կառավարման մարմիններ և ՀՀ տարածքային կառավարման և արտակարգ իրավիճակների նախարարություն՝ քննարկման: Պետական կառավարման մարմինները ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության հետ համատեղ քննարկումների արդյունքների հիման վրա սուբվենցիայի ծրագրային հայտի վերաբերյալ դրական եզրակացություն տալու դեպքում ոլորտի գծով տվյալ տարվա համար նախատեսված բյուջետային հատկացումների ընդհանուր չափաքանակների սահմաններում դրանք ներառում են իրենց բյուջետային ֆինանսավորման հայտերում և համապատասխան եզրակացության հետ միասին ներկայացնում ՀՀ ֆինանսների նախարարություն և ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն (Երևան քաղաքի գծով՝ Երևանի քաղաքապետարան), իսկ բացասական եզրակացություն տալու դեպքում՝ դրանք՝ համապատասխան եզրակացության հետ միասին ներկայացնում են ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն և համապատասխան մարզպետարան (Երևան քաղաքի գծով՝ նաև Երևանի քաղաքապետարան):

«Ընկերությունների կողմից վճարվող բնապահպանական վճարների նպատակային օգտագործման մասին» ՀՀ օրենքի (սույն մասում այսուհետ՝ Օրենք) պահանջների համաձայն՝

բնապահպանական ծրագրերի իրականացման համար ՀՀ համապատասխան համայնքներին տրամադրվելիք սուբվենցիաների մասով՝

1. ՀՀ կառավարության 2002 թվականի սեպտեմբերի 26-ի N° 1544-Ն որոշմամբ հաստատված N° 1 հավելվածով սահմանված «Տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից առաջարկվող բնապահպանական ծրագրով նախատեսված միջոցառումների իրականացման առաջնայնությունները և դրանց ֆինանսավորման համամասնությունները Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանության նախարարության ու Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարության հետ համաձայնեցնելու» կարգով (սույն մասում այսուհետ՝ Կարգ).

1) Համայնքի ղեկավարն առաջիկա տարվա բյուջետային ֆինանսավորման հայտերում ներառելու նպատակով ծրագրի ամբողջական փաթեթի հետ միասին **2-ական օրինակից միաժամանակ** ՀՀ բնապահպանության նախարարություն ու ՀՀ առողջապահության նախարարություն (սույն մասում այսուհետ՝ Լիազորված մարմիններ) է ներկայացնում Օրենքի 3-րդ հոդվածի համաձայն կազմված ծրագրով նախատեսված միջոցառումների իրականացման առաջնայնությունները և դրանց ֆինանսավորման համամասնությունները՝ ծրագրի հավելվածի տեսքով՝ մինչև տվյալ տարվա հուլիսի 1-ը համաձայնեցման համար: Ծրագիրը կազմվում է Կարգի 3-րդ կետով սահմանված կազմին և բովանդակությունը համապատասխան:

2) Լիազորված մարմինները ՀՀ համապատասխան համայնքների ղեկավարների կողմից ներկայացված բնապահպանական ծրագրերով նախատեսվող միջոցառումների իրականացման առաջնայնությունների և դրանց ֆինանսավորման համամասնությունների վերաբերյալ Կարգով սահմանված ժամկետներում իրենց դիրքորոշումների մասին տեղեկացնում են բնապահպանական ծրագրեր ներկայացրած ՀՀ համապատասխան համայնքների ղեկավարներին:

2. Օրենքի գործողության շրջանակներում ընդգրկված համայնքների ղեկավարները Լիազորված մարմինների հետ համաձայնեցված և համայնքի ավագանու հաստատած բնապահպանական ծրագրերը և դրանց գծով ՀՀ 2017 թվականի պետական բյուջեից սուբվենցիաներ ստանալու մասին հայտերը ՀՀ տարածքային կառավարման մարմինների միջոցով մինչև 2016 թվականի հուլիսի 18-ը ներկայացնում են ՀՀ բնապահպանության նախարարություն:

3. Լիազորված մարմինների հետ համաձայնեցված ու համայնքի ավագանու հաստատած բնապահպանական ծրագրերը և դրանց գծով ՀՀ 2017 թվականի պետական բյուջեից սուբվենցիաներ ստանալու մասին հայտերը ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը ամփոփում ու ներառում է իր 2017 թվականի բյուջետային ֆինանսավորման հայտում և մինչև 2016 թվականի օգոստոսի 5-ը ներկայացնում է ՀՀ ֆինանսների նախարարություն:

ՄԱՍ 2. 2018-2020 ԹԹ. ՄԺԾԾ ՀԱՅՏԵՐԻ ԿԱԶՄՄԱՆ ՑՈՒՑՈՒՄԵՐ

Ընդհանուր դրույթներ

ՄԺԾԾ հայտի հիմնական նպատակն է ներկայացնել պետական մարմնի համակարգի (ոլորտի) ծախսային ռազմավարությունը հաջորդ երեք տարվա համար: Տվյալ ռազմավարությունը ներառում է միջնաժամկետ հատվածում նախատեսված ծրագրերը և աշխատանքները, և թե ինչպես են դրանք նպաստելու պետական մարմնի նպատակների իրագործմանը: ՄԺԾԾ հայտում պետք է ներկայացնել նաև նախատեսված ծրագրերի և աշխատանքների ֆինանսական գնահատականը և հիմնավորել դրանք՝ անհրաժեշտության դեպքում օգտագործելով բյուջետային ֆինանսավորման հայտերի հաշվարկների համար նախատեսված ձևաթղթերը: ՄԺԾԾ հայտը կազմելիս պետք է ուղղորդվել ՀՀ 2017-2019 թվականների պետակա միջնաժամկետ ծախսային ծրագրով և «Հայաստանի Հանրապետության 2017 թվականի պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքով: Եթե հայտով 2018-2020 թվականների ծախսերը գերազանցում են ՀՀ 2017-2019 թվականների պետական միջնաժամկետ ծախսային ծրագրով և ՀՀ 2017 թվականի պետական բյուջեով համապատասխան տարիների համար նախատեսված ծախսերը, ապա պետք է դրանք հիմնավորել և ցույց տալ, թե ինչպես են նախատեսված ծրագրերը և աշխատանքները կապվում առաջարկված ոլորտային ծախսային ռազմավարության իրականացման հետ:

Պետական մարմնի ՄԺԾԾ հայտը (ինչպես նախնական, այնպես էլ ավարտուն տեսքի բերված) պետք է հաստատի (ստորագրի) պետական մարմնի ղեկավարը:

Ստորև ներկայացված է ՄԺԾԾ հայտի օրինակելի ձևը, որում բացատրվում է, թե ինչ է անհրաժեշտ ներկայացնել վերջինիս յուրաքանչյուր բաժնում:

ՄԺԾԾ հայտում ծրագրերը ձևակերպելիս պետք է առաջնորդվել հետևյալ սկզբունքներով¹.

ա) միևնույն ծրագրում չպետք է ներառվեն ընթացիկ և ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսերը,

բ) հանրությանը տրամադրվող տրանսֆերտները² պետք է ներկայացվեն առանձին ծրագրով,

¹ Աշխատող սկզբունքները չեն կիրառվում ծրագրային դասակարգման (ծրագրային բյուջետավորման մեթոդաբանությամբ սահմանվող) ծրագրերի կառուցվածքի մշակման ժամանակ (Հավելվածներ 9, 16, 17):

² հանրությանը տրամադրվող տրանսֆերտներում ներառվում են բյուջետային ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման սուբֆիդիաների, դրամաշնորհների, սոցիալական նպաստների և կենսաթոշակների, ոչ կառավարչական (հասարակական) կազմակերպություններին նվիրատվությունների գծով ծախսերը, բացառությամբ պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններին և 50%-ից ավել պետական մասնակցություն ունեցող կազմակերպություններին վերը նշված ծախսերի գծով հատկացումների:

գ) վարկերի, փոխառությունների, բաժնետոմսերի (փայամասնակցությունների), ինչպես նաև ֆինանսական շուկայի գործիքների հետ գործարքները պետք է ներկայացվեն առանձին ծրագրերով:

Ընդ որում, ընթացիկ ծախսերին, ինչպես նաև հանրությանը տրամարվող տրանսֆերտներին առնչվող ծրագրերի անվանումները և բովանդակությունը (բացառությամբ կենտրոնական ապարատի պահպանման գծով ծախսերի) պետք է համապատասխանեն ծրագրային բյուջետավորման հավելվածներում ներառված համապատասխան քաղաքականության միջոցառումների անվանումներին և բովանդակությանը:

Բյուջետային տեղեկատվությունն օգտագործողների և հանրության համար առավել հետաքրքրություն ներկայացնող թվով 82 բյուջետային ծրագրերի համար 2015-2017 թվականներին ստեղծել բյուջետային ծրագրերի նկարագրերի (անձնագրերի) համակարգ: Առանձին ՀՀ գերատեսչություններ 2011-2015 թվականներին, փորձական կարգով, արդեն իսկ մշակել են թվով 67 բյուջետային անձնագրեր: Համաձայն ՀՀ կառավարության 2014 թվականի դեկտեմբերի 18-ի N 53 նիստի «Բյուջետային ծրագրերի նկարագրերի (անձնագրերի) ստեղծման ժամանակացույցին հավանություն տալու մասին» N 53 արձանագրային որոշմաման , առաջիկա տարում պետական մարմինները պետք է կազմեն թվով 15 բյուջետային ծրագրերի նկարագրեր (անձնագրեր):

Համաձայն ՀՀ վարչապետի Որոշմամբ հաստատված ժամանակացույցի, ստորև թվարկված պետական մարմիններն ավարտուն տեսքի բերված իրենց ՄԺԾԾ հայտի հետ մեկտեղ պետք է ներկայացնեն նաև վերը նշված արձանագրային որոշմամբ նախատեսված համապատասխան ծրագրի գծով բյուջետային ծրագրի նկարագիր (անձնագիր)՝ սույն մեթոդական ցուցումների ՄԱՍ 4-ի հավելված 18-ում ներկայացված ձեւաչափին և դրա լրացման պահանջներին համապատասխան:

- ՀՀ նախագահի աշխատակազմ
- ՀՀ Ազգային ժողով
- ՀՀ դատական դեպարտամենտ (համաձայնությամբ)
- Հայաստանի Հանրային հեռուստառադիոընկերություն (համաձայնությամբ)
- ՀՀ աշխատանքի եւ սոցիալական հարցերի նախարարության սոցիալական ապահովության պետական ծառայություն
- ՀՀ առողջապահության նախարարություն
- ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարություն
- ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարության միգրացիոն պետական ծառայություն
- ՀՀ բնապահպանության նախարարություն
- ՀՀ պաշտպանության նախարարություն
- ՀՀ սփյուռքի նախարարություն
- ՀՀ ֆինանսների նախարարություն

Բյուջետային ծրագրի նկարագրի (անձնագրի) կազմման նպատակով, որպես բյուջետային ծրագրեր պետք է դիտարկվեն բյուջեի ծրագրային դասակարգմամբ սահմանված ծրագրերը:

ՕՐԻՆԱԿԵԼԻ ՁԵՎ

(ոլորտի կամ պետական մարմնի անվանումը)

2018-2020

ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ՄԻՋՆԱԺԱՄԿԵՏ ԾԱԽՍԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԻ (ՄԺԾԾ) ՀԱՅՏ

1. Իրավիճակի նկարագրությունը և հիմնական խնդիրները³

1.1. Ոլորտի (համակարգի) ընդհանուր նկարագիրը.

Ոլորտի (համակարգի) ընդհանուր նկարագիրը ներկայացնելիս անհրաժեշտ է նկարագրել արվյալ ոլորտում (համակարգում) ծրագրեր իրականացնող պետական մարմինների իրավասությունների ներքո գտնվող ծառայությունների շրջանակը: Սույն փաստաթղթի իմաստով, մատուցվող ծառայությունների շրջանակը ներառում է հայրապոտի կողմից,

³ Փաստաթղթի լրացման համար անհրաժեշտ ցուցումները ներկայացված են շեղատառերով: Ցուցումները չպետք է ներառվեն ներկայացվող ՄԺԾԾ հայտում:

հասարակությանը կամ հանրային հատվածի այլ միավորներին մատուցվող ծառայությունները: Ծառայությունների շրջանակը պետք է սահմանված լինի ՀՀ օրենսդրությամբ, քաղաքական, ռազմավարական փաստաթղթերով կամ հայտարարու պետական մարմնի ղեկավարի կողմից՝ վերջինիս լիազորությունների շրջանակում: Հնարավորության սահմաններում, ծառայություններն անհրաժեշտ է ներկայացնել խմբավորված տեսքով:

Ծառայությունների յուրաքանչյուր խմբի գծով անհրաժեշտ է նկարագրել այդ ծառայությունների խմբի շահառուների շրջանակը: Ծառայությունների կամ շահառուների խմբի նկարագրության ժամանակ անհրաժեշտ է համապատասխան հղումներ կատարել ՀՀ օրենսդրությանը, քաղաքական, ռազմավարական փաստաթղթերին և այլն:

Այն դեպքերում, երբ տվյալ ծառայության գծով ՀՀ կառավարության պարտավորություններից բացի, սահմանված են նաև պարտավորություններ տեղական ինքնակառավարման մարմինների (ՏԻՄ) համար, ապա անհրաժեշտ է պարզաբանել ՀՀ կառավարության և ՏԻՄ պարտավորությունների փարբերությունները:

Ծառայությունների շրջանակի մասին տեղակատրվությունը հարկավոր է ամփոփել ստորև բերված աղյուսակի տեսքով: Աղյուսակում ծառայությունների կամ շահառուների մասին տեղեկատրվությունը պետք է ներկայացնել ընդհանրացված տեսքով⁴, արտացոլելով օրենսդրական, քաղաքական և ռազմավարական փաստաթղթերում ամրագրված՝ հանրության առջև ՀՀ կառավարության ստանձնած պարտավորությունները: Աղյուսակը լրացնելիս կարող եք օգտվել ներդիր 1-ում բերված օրինակից:

Պետական մարմինների իրավասության ներքո մատուցվող ծառայությունների շրջանակի նկարագրության ամփոփ աղյուսակ			
N	Ծառայությունների շրջանակի նկարագրություն	Շահառուների շրջանակի նկարագրություն	Պետական հատվածի կողմից ծառայության փոխհատուցման ծավալը ⁵
1.			
2.			
...			

Ներդիր 1. Պետական կառավարման մարմինների իրավասության ներքո մատուցվող ծառայությունների շրջանակի նկարագրության օրինակ

⁴ Անհրաժեշտություն չկա մանրակրկիտ թվարկել ծառայությունները: Պարտադիր չէ, որ ծառայությունների խմբավորումը համընկնի ծրագրային խմբավորման հետ, որոշ դեպքերում ծառայությունները կարելի է խմբավորել ավելի ընդհանրացրած մակարդակով:
⁵ Նշվում է, թե տվյալ ծառայության փոխհատուցումը պետական բյուջեի հաշվին երաշխավորվում է ամբողջ ծավալով, թե որոշակի սահմաններում:

ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության իրավասության ներքո մատուցվող ծառայությունների շրջանակի նկարագրության ամփոփ աղյուսակ			
	Ծառայությունների շրջանակի նկարագրություն	Շահառուների շրջանակի նկարագրություն	Պետական հատվածի կողմից ծառայության փոխհատուցման ծավալը
1.	Հաշմանդամներին հասարակության ինտեգրմանը նպաստող ծառայությունների մատուցում	ՀՀ տարածքում բնակվող հաշմանդամներ	Ամբողջությամբ Հաշմանդամներին բժշկասոցիալական վերականգնման և պրոթեզաօրթոպեդիկ և վերականգնողական ծառայությունների տրամադրման մասով
2.	Երեխաների խնամքի ծառայությունների մատուցում	Առանց ծնողական խնամքի մնացած մինչև 18 տարեկան երեխաներ, դժվար իրավիճակներում հայտնված 3-18 տարեկան երեխաներ	Ամբողջությամբ ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության ենթակայության հանձնված երեխաների շուրջօրյա խնամքի բնակչության սոցիալական պաշտպանության հաստատություններում խնամվող երեխաներին և կյանքի դժվար իրավիճակում հայտնված երեխաներին մատուցվող ծառայությունների մասով
3.	Աղքատ ընտանիքների կենսամակարդակի բարձրացմանն աջակցության նպատակով հատկացվող նպաստների տրամադրման գծով քաղաքականության մշակման և նպաստների տրամադրման կազմակերպման ծառայություններ	Անապահովության միավորից բարձր միավոր ունեցող ընտանիքներ	Ամբողջությամբ
...			

--

1.2. Վերջին երկու տարիների ոլորտի (համակարգի) զարգացման միտումները

Ներկայացնել տվյալ ոլորտի (համակարգի) առնվազն վերջին երկու տարիների (2015–2016թթ.) զարգացման միտումները ինչպես ֆիզիկական (ոչ ֆինանսական), այնպես էլ ֆինանսական ցուցանիշների շրջանակներում, մասնավորապես բացահայտել տվյալ ոլորտում (համակարգում) իրականացվող ծրագրերի ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ցուցանիշների դինամիկան վերջին երկու տարիների համար (օրինակ՝ աճի տեմպեր), ինչպես նաև ներկայացնել վերոհիշյալ ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ցուցանիշների պլան-փաստացի համադրումները, շեղումների դինամիկան և այդ շեղումների բացատրությունները:

Անհրաժեշտ է ներկայացնել վերոհիշյալ (2015–2016թթ.) միտումների տարբերությունները դրանց նախորդող տարիների (օրինակ՝ 2012-2014թթ.) միտումներից, ինչպես նաև այդ

տարբերությունների բացատրությունները: Մասնավորապես, անհրաժեշտ է նշել նաև հրականացվող ծրագրերի ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ցուցանիշների դինամիկայի բացահայտված փոփոխությունների բացատրությունները:

Ներդիր 2. Չարգացման միտումների նկարագրության օրինակ

Հաշմանդամների պրոթեզավորում, վերականգնողական պարագաներով ապահովում, դրանց վերանորոգում, սայլակների և լսողական սարքերի տրամադրում

Հաշվի առնելով մեծ հերթերը հաշմանդամներին պրոթեզավորման և վերականգնողական պարագաների ստացման հետ կապված, 2005-2010 թթ ընթացքում կտրուկ մեծացվեց ֆինանսավորումը այս ծառայության գծով, ընդ որում ֆինանսավորման աճի միջին տեմպը կազմեց տարեկան **շուրջ 22 տոկոս**^{*}, որի պայմաններում հաշմանդամների պրոթեզավորման և տրամադրված վերականգնողական պարագաների թիվը աճեց միջինում տարեկան **շուրջ 3.5 անգամ**^{**}: Արդյունքում, հերթերը զգալիորեն կրճատվեցին:

Ինչ վերաբերում է 2014-2015 թվականներին, ապա այս տարիներին ֆինանսավորման նվազման պայմաններում^{***} հաշմանդամներին փաստացի տրամադրված պրոթեզաօրթոպեդիկ, վերականգնողական, վերանորոգված պարագաների, սայլակների և լսողական սարքերի թիվը աճել է միջինում **շուրջ 2 տոկոսով**^{**} (պլանը կատարվել է շուրջ 97 տոկոսով): Հասկանալի է որ վերջին երկու տարիների ընթացքում նախորդ տարիների համեմատ այս ծառայությունների տրամադրման աճի տեմպը զգալիորեն նվազել է, քանի որ տարիներով կուտակված պահանջարկը հիմնականում բավարարվել էր արդեն, իսկ 2014-2015 թվականներին շեշտադրում է կատարվել նաև պրոթեզների և վերականգնողական պարագաների տեսականու ընդլայնման և որակի բարձրացման վրա^{***}: Միաժամանակ 2015 թվականին նախատեսվեց եվրոպական արտադրության լսողական սարքերի ձեռքբերման նպատակով հավաստագրերի տրամադրման միջոցառումը, որի փաստացի կատարողականը (ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ցուցանիշների մասով) կազմել է շուրջ 99 տոկոս:

- * Ցույց է տրված ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ցուցանիշների 2005-2010 թթ միտումները
- ** Ցույց է տրված 2014-2015 թթ միտումները
- *** Բացատրվում է միտումների փոփոխության տրամաբանությունը

1.3. Հիմնական խնդիրները

Թվարկել տվյալ ոլորտի (համակարգի) հիմնական խնդիրները և բացատրել, թե ինչպես են այդ խնդիրները կապված ՀՀ կառավարության ռազմավարական ծրագրերում (հատկապես ՀՀ կառավարության 2014 թվականի մարտի 27-ի N 442-Ն որոշմամբ հաստատված՝ Հայաստանի Հանրապետության 2014-2025 թվականների հեռանկարային զարգացման ծրագրում) ամրագրված ընդհանուր տնտեսական և սոցիալական խնդիրների և նպատակների հետ: Հիմնախնդիրներն անհրաժեշտ է հնարավորության սահմաններում խմբավորել ըստ համապատասխան վերջնական արդյունքների և ներկայացնել թվային (քանակական) ցուցանիշների տեսքով:

Լեռնիք 3. Խնդիրների նկարագրության օրինակ

... Շարունակում է հրատապ մնալ սոցիալական աջակցության տարբեր ուղղությունների հասցեականության բարձրացման և աղքատության կրճատման հարցը* (տես՝ ՀԶԾ-ի 366-րդ, 368-րդ և 385-րդ կետերը**): Վարվող տնտեսական ու սոցիալական քաղաքականության հիման վրա այս խնդրի գծով կատարած է զգալի աշխատանք, մասնավորապես 2014 թվականին «Ընտանիքի կենսամակարդակի բարձրացմանն ուղղված նպաստներ» ծրագրի և (սոցիալական աջակցության ծրագրերի) հետտրանսֆերտային մակարդակը աղքատության վրա կազմել է 30 տոկոս նախատրանսֆերտային 42.7 տոկոսի դիմաց, իսկ ծայրահեղ աղքատության մասով համապատասխանաբար 2.3 տոկոս 17.5 տոկոսի դիմաց: ՀԶԾ-ով 2020 թվականին նախատեսվում է աղքատության մակարդակը երկրում հասցնել շուրջ 19.4%-ի (2015 թվականի՝ 29.8-ի փոխարեն): Նախատեսում է նաև անհավասարության կրճատումը երկրում և նրա առանձին տարածքային միավորների միջև համայնքային միավորների ներգրավման ակտիվացման միջոցով, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ համայնքները ավելի մոտ են գտնվում շահառուներին: Ճիշտ է, ներկայումս բավականին դժվար է թվային արտահայտությամբ գնահատել համայնքային միավորների ակտիվացման ազդեցությունը***: ...

* Տույգ է տրվում խնդիրը

** Տույգ է տրվում կապը ՀՀ կառավարության ռազմավարական ծրագրերում ամրագրված ընդհանուր տնտեսական և սոցիալական խնդիրների և նպատակների հետ

*** Այն դեպքում, երբ հնարավոր չէ խնդիրը ներկայացնել թվային արտահայտությամբ, համապատասխան նշում է կատարվում այդ մասին

2. Ոլորտի (համակարգի) նպատակները և գերակայությունները ՄԺԾԾ ժամանակահատվածում

2.1. Նպատակները

Նպատակների ձևակերպումը պետք է լինի հստակ և հնարավորինս սեղմ՝ 1-2 նախադասությամբ: Նպատակներն անհրաժեշտ է փոխկապակցել ծրագրերի հետ և սահմանել այնպես, որ վերջիններս բխեն ՀՀ կառավարության ընդհանուր նպատակներից և լինեն շարունակական ու կայուն՝ առնվազն միջնաժամկետ հատվածում: Յուրաքանչյուր նպատակի գծով անհրաժեշտ է համապատասխան հիմնավորող հղումներ կատարել ՀՀ կառավարության ընդհանուր նպատակները սահմանող համապատասխան օրենսդրական, ռազմավարական և քաղաքական փաստաթղթերին: Նպատակներն անհրաժեշտ է ձևակերպել այնպես, որ վերջիններս չպարունակեն դրանց իրականացման հետ կապված մեթոդների մասին նշում:

Ընդ որում, նպատակներն անհրաժեշտ է ձևակերպել այնպես, որ դրանց իրագործման դեպքում ծածկվեն սույն ցուցումների 1.1 կետին համապատասխան բացահայտված ծառայությունների և շահառուների շրջանակները:

2.2. Գերակայությունները

Թվարկել գերակայությունները, հիմնավորելով դրանք՝ կապելով առաջիկա երեք տարիների նպատակների հետ: Գերակա ուղղությունները ներկայացնել ըստ գերակայությունների նվազման հաջորդականության: Գերակայությունների սահմանումը պետք է հնարավորություն տա եզրակացություններ կատարելու «նպատակներ – գերակայություններ – ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ցուցանիշներ» կապի շուրջ: Մասնավորապես, գերակայությունները պետք է

խմբավորված (շարադրված) լինեն այնպես, որ հնարավոր լինի ստուգել դրանց համապատասխանությունը 2.1 կետում շարադրված նպատակներին, ինչպես նաև հիմնավորել ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ցուցանիշների կանխատեսվող միտումը: Այսինքն, գերակայությունները սահմանելիս դրանք պետք է հիմնավորվեն ըստ ծրագրերի ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ցուցանիշների գծով նախատեսվող միտումներով, որոնք իրենց հերթին պետք է հիմնավորվեն ՀՀ կառավարության տնտեսական և ծրագրային քաղաքականության միտումներով:

Գերակայությունների սահմանումը ենթադրում է, որ բնագավառին հատկացվելիք լրացուցիչ միջոցներն առաջին հերթին բաշխվելու են առավել գերակա ուղղությունների միջև: Այդ պատճառով նոր նախաձեռնությունների առաջարկման դեպքում, պետք է դրանք հիմնավորվեն սույն բաժնում նշված գերակայություններով:

Գերակայությունների մասին տեղակայվածությունը ամփոփել ստորև ներկայացված աղյուսակում: Այն դեպքում, երբ ՄԺԾԾ Ժամանակահատվածի երեք տարիների ընթացքում գերակայությունները չեն փոխվում, աղյուսակի համապատասխան տողում ըստ տարիների երեք սյուները միավորել մեկ վանդակում:

	Գերակա ուղղություն			Հիմնավորում՝ համապատասխան հղումներով կառավարության տնտեսական և քաղաքական ծրագրերին ⁶
	2018	2019	2020	
1				
2				
3				
4				
5				

⁶ օրինակ՝ հղում ՀՀ կառավարության ծրագրի համապատասխան դրույթին

Ներդիր 4. Գերակայությունների նկարագրության օրինակ

Գերակա ուղղություն			Հիմնավորում՝ համապատասխան հղումներով կառավարության տնտեսական և քաղաքական ծրագրերին
2018	2019	2020	
1	Զբաղվածության ռազմավարությամբ նախանշված քաղաքականության նոր մոդելի իրականացում, ինստիտուցիոնալ հիմքերի ամբողջական ապահովում և գործարկում և աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց զբաղվածության խնդիրների լուծման միջոցառումներ		ՀՀ կառավարության ծրագիր (ՀՀ կառավարության 18.10.2016 թ. N 1060-Ա որոշման «Սոցիալական քաղաքականություն» բաժնի 1-ին մաս), «Զբաղվածության մասին» ՀՀ օրենք
2	Երեխաների շուրջօրյա խնամքի բնակչության սոցիալական պաշտպանության հաստատություններում խնամվող առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաների թվի կրճատում՝ կենսաբանական ընտանիք վերադարձնելու, որդեգրման, խնամակալության և հոգաբարձության հանձնելու և այլընտրանքային ծառայությունների մատուցման միջոցով		ՀՀ կառավարության 27.05.2014 թ. «Հայաստանի Հանրապետության 2014-2025 թվականների հեռանկարային զարգացման ռազմավարական ծրագիրը և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2008 թվականի հոկտեմբերի 30-ի N 1207-Ն որոշումը ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 442-Ն որոշման 391-րդ կետ**, ՀՀ կառավարության ծրագիր (ՀՀ կառավարության 18.10.2016 թ. N 1060-Ա որոշման «Սոցիալական քաղաքականություն» բաժնի 5-րդ մաս), ՀՀ կառավարության 12.05.2016 թ. նիստի N 18 արձանագրության 1-ին կետ «ՀՀ կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված երեխաների խնամքի այլընտրանքային ծառայությունների համակարգի զարգացման հայեցակարգին հավանություն տալու մասին»
3	Հաշմանդամների համար մատչելիության ապահովում և ինտեգրում հասարակություն		ՀՀ կառավարության ծրագիր (ՀՀ կառավարության 18.10.2016 թ. N 1060-Ա որոշման «Սոցիալական քաղաքականություն» բաժնի 6-րդ մասի բ. ենթամաս), ՀՀ կառավարության 27.05.2014 թ. «Հայաստանի Հանրապետության 2014-2025 թվականների հեռանկարային զարգացման ռազմավարական ծրագիրը և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2008 թվականի հոկտեմբերի 30-ի N 1207-Ն որոշումը ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 442-Ն որոշման 390-րդ կետ**

* Ներկայացվում է, ըստ տարիների գերակայությունների փոփոխությունների տրամաբանությունը
 ** Կատարվում է հղում համապատասխան ռազմավարական փաստաթղթի

3. ՄԺԾԾ Ժամանակահատվածում ոլորտում (համակարգում) իրականացվելիք ծախսային ծրագրերը (պարտավորությունները)

3.1. Գոյություն ունեցող ծախսային ծրագրերը (պարտավորությունները)

Համառոտ նկարագրել, թե ինչպես են ոլորտում (համակարգում) գոյություն ունեցող ծրագրերը (պարտավորությունները) նպաստում ընդհանուր նպատակների և գերակայությունների իրականացմանը:

Համառոտ նկարագրել, նաև կազմակերպությունները, որոնք պատասխանատու են կամ որոնց միջոցով իրականացվում է վերը նշված ծրագրերը:

Սույն փաստաթղթի իմաստով գոյություն ունեցող ծախսային պարտավորություններ են համարվում ՀՀ 2017-2019 թվականների պետական ՄԺԾԾ-ով կամ «Հայաստանի Հանրապետության 2017 թվականի պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքով հաստատված ծախսային պարտավորությունները: Գոյություն ունեցող ծախսային պարտավորությունները ճշգրտվում են միայն հաշվի առնելով հետևյալ գործոնները.

ա) ծախսային գործոնների մասին արված ենթադրություններում (կանխատեսվող ցուցանիշներում) հայտատուից անկախ պարճառներով տեղի են ունեցել այնպիսի փոփոխություններ, որոնք չեն հանգեցնում հաստատված ծառայությունների և/կամ շահառուների շրջանակի փոփոխության, սակայն կարող են հանգեցնել ծախսային ծրագրերի ֆինանսավորման կողմնորոշիչ չափաքանակների փոփոխության:

բ) հայտատուից անկախ պարճառով առաջացել են այնպիսի գործոնները, որոնք հանգեցնում են ծառայությունների և/կամ շահառուների շրջանակի նվազեցմանը:

Գոյություն ունեցող ծրագրերի (պարտավորությունների) գծով ՄԺԾԾ ժամանակահատվածում իրականացվելիք ամփոփ ծախսերը ներկայացնել առանձին աղյուսակով՝ սույն ցուցումների ՄԱՍ 4-ի հավելված 1-ում ներկայացված աղյուսակի ձևաչափին համապատասխան: Գոյություն ունեցող ծրագրերի համար նշված ձևաչափն օգտագործելիս դրանցում չպետք է ներառվեն նոր նախաձեռնությունների գծով ծախսերը: Միաժամանակ, ներկայացնել գոյություն ունեցող ծրագրերի (պարտավորությունների) գծով ՄԺԾԾ ժամանակահատվածում իրականացվելիք ամփոփ ծախսերը՝ ծրագրային դասակարգմամբ՝ սույն ցուցումների ՄԱՍ 4-ի հավելված 9-ում ներկայացված աղյուսակների ձևաչափին համապատասխան:

2018-2020 թթ. ժամանակահատվածի համար գոյություն ունեցող ընթացիկ բնույթի պարտավորությունների հաշվարկն ըստ առանձին ծրագրերի ներկայացնել սույն ցուցումների ՄԱՍ 4-ի հավելվածով 2-ում ներկայացված աղյուսակներին համապատասխան: Նշված աղյուսակներում յուրաքանչյուր ծրագրի համար համառոտ նկարագրել այն հիմնական

գործոնները, որոնք որոշիչ դեր են ունեցել ծախսային հայտի ձևավորման գործում, դրանք խմբավորելով հետևյալ կերպ.

ա) գնային գործոններ՝ այսպեղ արտացոլվում են մատուցվող ծառայությունների կամ իրականացվող միջոցառումների գնի փոփոխության կանխատեսումները միջինժամկետ հարվածի համար,

բ) գործոններ, որոնք տվյալ բնագավառում վարվելիք քաղաքականությունից անկախ են⁷, օրինակ՝

– ժողովրդագրական (բնակչության տեղաշարժի, սեռահասակային կազմի, աշխատուժի կառուցվածքի և զբաղվածության և այլ փոփոխություններ),

– բնակլիմայական (տեղումնային, ջերմաստիճանային, երկրաբանական ռեժիմների և այլ փոփոխություններ),

– սոցիալ-տնտեսական (բնակչության սոցիալական կառուցվածքի, նվազագույն պարենային և սպառողական զամբյուղների կառուցվածքի և այլ փոփոխություններ), և այլն,

գ) գործոններ, որոնք անմիջականորեն կախված են ոլորտում (համակարգում) վարվելիք քաղաքականությունից և գտնվում են Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի իրավասությունների շրջանակում (այսպեղ յուրաքանչյուր գործոնի համար անհրաժեշտ է տալ համապատասխան հղում ՀՀ Սահմանադրությանը, կամ համապատասխան օրենքի դրույթին),

դ) գործոններ, որոնք անմիջականորեն կախված են ոլորտում (համակարգում) վարվելիք քաղաքականությունից և գտնվում են ՀՀ կառավարության իրավասությունների շրջանակում, (այսպեղ յուրաքանչյուր գործոնի համար անհրաժեշտ է տալ համապատասխան հղում ՀՀ կառավարության որոշումներին, ռազմավարական ու քաղաքական փաստաթղթերին, նախարարի հանձնարարականներին և այլն):

Այս խմբում են արտացոլվում նաև ոլորտին (համակարգին) բնորոշ հատուկ գործոնները, որոնք պայմանավորված են կազմակերպությունների կողմից ծառայությունների մատուցման միջոցների փոփոխությամբ (օրինակ, կարողությունների զարգացման ծախսեր և այլն):

Ներկայացված ծախսային գործոններից յուրաքանչյուրն անհրաժեշտ է ներկայացնել թվային արտահայտությամբ, հիմնավորելով դրանք համապատասխան հղումներով:

Ըստ տնտեսագիտական դասակարգման հոդվածների՝ գոյություն ունեցող պարտավորությունների հաշվարկը (ընթացիկ և կապիտալ) ներկայացնել սույն ցուցումներին առանձին առդրված (էլեկտրոնային կրիչով) բյուջետային ֆինանսավորման հայտի համար նախատեսված ծախսերի հաշվարկների ձևերին համապատասխան:

⁷ Բացառությամբ (ա) կետում թվարկված գործոնների

3.2. Նոր նախաձեռնություններին առնչվող ծրագրեր

Համառոտ նկարագրել նոր նախաձեռնությունները և ինչպես են դրանք նպաստելու ընդհանուր նպատակների և գերակայությունների իրագործմանը:

Սույն փաստաթղթի իմաստով նոր նախաձեռնություններ են համարվում այն ծախսային պարտավորությունները, որոնք հանգեցնում են ՀՀ 2017-2019 թվականների պետական ՄԺԾԾ-ի կամ «Հայաստանի Հանրապետության 2017 թվականի պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքի ծախսային պարտավորություններով սահմանված ծառայությունների և կամ շահառուների շրջանակի ընդլայնմանը: Այսինքն, երբ հաստատված ծառայությունների շրջանակից դուրս առաջարկվում է մատուցել նոր ծառայություններ և/ կամ հաստատված ծառայությունները փարածել շահառուների նոր խմբերի վրա:

Բացառել, թե նոր նախաձեռնությունները հիմնավորող գործոններից յուրաքանչյուրի ազդեցությամբ ինչ նոր ծրագիր (ծրագրեր), ծառայություններ (աշխատանքներ) կպահանջվեն կամ գոյություն ունեցող ծառայությունների գծով նոր շահառուների խմբեր կընդգրկվեն և նկարագրել, թե ինչպես են դրանք նպաստելու ՀՀ կառավարության ընդհանուր նպատակների և գերակայությունների իրագործմանը (կատարել հղումներ ՀՀ կառավարության ընդհանուր նպատակներն ու գերակայությունները սահմանող համապատասխան փաստաթղթերին): Եթե նշված գործոնները պայմանավորված են օրենսդրության փոփոխությամբ կամ ռազմավարական և քաղաքական որոշումներով, ապա անհրաժեշտ է հղում կատարել համապատասխան փաստաթղթերին (դրույթներին):

Այն դեպքերում, երբ նախատեսվում է նոր ծրագրի իրականացում (այլ ոչ թե գոյություն ունեցող ծրագրերի ընդլայնում), ապա անհրաժեշտ է մանրամասն շարադրել այն ենթադրությունները, որոնք հիմնավորում են փվյալ որոշումը:

Եթե նախատեսվում է նոր նախաձեռնություն գործող պարտավորությունների դադարեցման կամ կրճատման հաշվին, սակայն պահանջվում է համապատասխան նոր իրավական հիմքերի ստեղծում և չի կարող կատարվել միայն պետական մարմնին գործող օրենսդրությամբ վերապահված իրավասության շրջանակներում իրականացվող ներքին ընթացակարգերի միջոցով, ապա ներկայացնել համապատասխան բացատրություններ և հիմնավորումներ:

Նոր նախաձեռնությունների առնչությամբ իրականացվելիք ծրագրերի գծով ամփոփ ծախսերը ներկայացնել առանձին աղյուսակով՝ սույն ցուցումների ՄԱՍ 4-ի հավելված 1-ում ներկայացված աղյուսակի ձևաչափին համապատասխան: Նոր նախաձեռնությունների համար նշված ձևաչափն օգտագործելիս դրանցում չպետք է ներառվեն գոյություն ունեցող ծրագրերի

(պարտավորությունների) գծով ծախսերը: Միաժամանակ, ներկայացնել նոր նախաձեռնությունների գծով ՄԺԾԾ ժամանակահատվածում իրականացվելիք ամփոփ ծախսերը՝ ծրագրային դասակարգմամբ՝ սույն ցուցումների ՄԱՍ 4-ի հավելված 9-ում ներկայացված աղյուսակների ձևաչափին համապատասխան:

2018-2020թթ. ժամանակահատվածի համար նոր նախաձեռնությունների (նոր ծրագրերի, ծառայությունների (աշխատանքների) և շահառուների խմբերի) գծով կանխադրվող ծախսերի հաշվարկը ներկայացնել սույն ցուցումների ՄԱՍ 4-ի հավելված 3-ում ներկայացված աղյուսակի ձևաչափին համապատասխան:

Մանրամասն շարադրել այն ենթադրությունները, որոնք ընկած են տվյալ առաջարկի ֆինանսական գնահատականի հիմքում, ներկայացնել նաև համապատասխան հաշվարկներ, ինչպես նաև ներկայացնել նոր ծրագրերի, ծառայությունների (աշխատանքների) իրականացման կամ շահառուների նոր խմբի սպասարկման արդյունքում ակնկալվող առավելությունները և օգուտները:

Այն դեպքերում, երբ նոր նախաձեռնությունների գծով ենթադրվում է ծառայությունների կամ շահառուների փոքր շրջանակի համար փորձնական ծրագրերի իրականացում, ապա հայտում անհրաժեշտ է կատարել նշում այդ մասին:

Թվարկել նոր նախաձեռնությունների ֆինանսավորման հավանական այլընտրանքային աղբյուրները՝ այլ աղբյուրներ կամ խնայողություններ այլ ծրագրերից: Ֆինանսավորման այլ հավանական աղբյուրի առկայության կամ այլ ծրագրերում խնայողություններ ակնկալելու դեպքում, այդ տեղեկատվությունը ներկայացնել առանձին աղյուսակով՝ սույն ցուցումների ՄԱՍ 4-ի հավելված 4-ում ներկայացված աղյուսակի ձևաչափին համապատասխան:

Նոր նախաձեռնություններից յուրաքանչյուրի վերաբերյալ վերոհիշյալ տեղեկատվությունը ներկայացնել առանձին հավելվածի տեսքով՝ սույն ցուցումների ՄԱՍ 4-ի հավելված 5-ում ներկայացված ձևաչափին համապատասխան:

4. Ոլորտի (համակարգի) պետական հատվածի եկամուտները (բացառությամբ պետական բյուջեից ստացվող եկամուտների)

Համառոտ ներկայացնել ոլորտի (համակարգի) պետական հատվածում գործող կազմակերպությունների կողմից 2018 -2020 թթ. իրականացվելիք ֆինանսատնտեսական գործունեության արդյունքում ստացվող եկամուտների աղբյուրները (բացառությամբ պետական բյուջեից ստացվող եկամուտների) և ներկայացնել դրանք ըստ բյուջեպային ծախսերի գործառական դասակարգմամբ՝ սույն ցուցումների ՄԱՍ 4-ի հավելված 6-ում ներկայացված ձևաչափին համապատասխան:

5. Տարածքային զարգացմանն առնչվող ծրագրեր

Նկարագրել ըստ մարզերի, թե ինչպես են դրանք նպաստելու փարածքային զարգացման ընդհանուր նպատակների և գերակայությունների իրագործմանը, որքանով են համահունչ ՀՀ կառավարության որդեգրած զարգացման քաղաքականությանը, առաջարկվող ծախսային ծրագրերի հատկացումները ներկայացնել նաև փարածքային (ըստ մարզերի) բացվածքով, որոնք պետք է պարունակեն համապատասխան բացադրական-վերլուծական տեղեկատվություն:

6. Արտաքին աղբյուրներից՝ պետական բյուջեի խողովակներով ստացվող վարկերի և դրամաշնորհների հաշվին իրականացվելիք ծրագրեր

Համառոտ նկարագրել արտաքին աղբյուրներից՝ պետական բյուջեի խողովակներով ստացվող վարկերի և դրամաշնորհների հաշվին իրականացվելիք ծրագրերը և այդ ֆինանսական ռեսուրսների ստացման աղբյուրները (առանձին ցույց տալով նաև այդ ծրագրերի գծով ՀՀ կառավարության համաֆինանսավորման չափաքանակները): Ներկայացնել դրանք նաև բյուջեային ծախսերի գործառական դասակարգմամբ՝ սույն ցուցումների ՄԱՍ 4-ի հավելված 7-ում ներկայացված աղյուսակների ձևաչափերին համապատասխան:

Ծրագրերի նկարագրությունները պետք է լինեն բովանդակային՝ համապատասխան հաշվարկներով հիմնավորված:

Բովանդակային բացադրագրերում առնվազն պետք է ներառվեն ծրագրերի գծով ըստ գնումների պլանի ընթացիկ (ԾԻԳ-երի պահպանման ծախսերի՝ ներառյալ հաստիքացուցակով նախատեսվող աշխատավարձի ֆոնդի և աշխատողների թվաքանակի, խորհրդարվական աշխատանքների և այլ ընթացիկ ծախսերի) և ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսերի (այդ թվում՝ ըստ օբյեկտների շինարարության, նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի առկայության և ապրանքների ձեռքբերման մրցույթների փուլերի, և այլ կապիտալ ծախսերի) ընթացքի և կանխատեսումների վերաբերյալ ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ցուցանիշներով տեղեկատվական և վերլուծական դրույթներն ըստ ծրագրերի բաղադրիչների, այդ թվում՝

ա/ շինարարական և այլ աշխատանքների գծով՝ իրականացվելիք աշխատանքներն ըստ օբյեկտների, նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի առկայությունը կամ բացակայությունը, մրցույթի ընթացքը, կապալի պայմանագրի առկայությունը, շինարարական աշխատանքների ավարտը և կանխատեսումների հիմքում դրված ենթադրությունները,

բ/ ապրանքների և նյութերի ձեռքբերման գծով՝ ապրանքների տեսականին, անհրաժեշտությունը և նպատակը, ձեռքբերման մրցույթի ընթացքը, կանխատեսման հիմքում դրված ենթադրությունները,

գ/ տեխնիկական աջակցության և խորհրդավորության գծով՝ ձեռքբերման անհրաժեշտությունը և նպատակը, նախատեսված ծախսի հաշվարկ-հիմնավորումը, տեխնիկական առաջադրանքների (TOR-երի) առկայությունը, մրցույթի ընթացքը, ծառայության մատուցման ավարտը, կանխատեսման հիմքում դրված ենթադրությունները,

դ/ կառավարման կամ ԾԻԳ-երի պահպանման ծախսերի գծով՝ նախատեսված ծախսերի անհրաժեշտությունը, նպատակը, ուղղվածությունը և համապատասխան պարզաբանումները:

7. Ոլորտի (համակարգի) գծով ֆինանսական պահանջների ամփոփում 2018-2020 թթ. ժամանակահատվածի համար

Ներկայացնել 2018-2020 թթ ժամանակահատվածի համար ոլորտի (համակարգի) գծով ֆինանսական պահանջների վերաբերյալ ամփոփ տեղեկատվությունը՝ սույն ցուցումների ՄԱՍ 4-ի հավելված 8-ում ներկայացված աղյուսակների ձևաչափերին համապատասխան:

8. ՄԺԾԾ հայտի հետ կապված ռիսկերը

Ավարտուն տեսքի բերված ՄԺԾԾ հայտում ներկայացնել նաև հայտի հետ կապված հիմնական ռիսկերը և դրանց վերլուծությունը: Մասնավորապես ներկայացնել ՄԺԾԾ հայտի (ըստ առանձին ծրագրերի) հիմքում ընկած ենթադրությունների իրատեսականության հետ կապված հիմնական ռիսկերը (օրինակ ծախսային գործոնների գծով չճշտված ենթադրություններ, կամ ծառայությունների նկատմամբ պահանջարկի մակարդակի չճշտված կանխատեսումներ և այլն), որոնք կարող են բացասաբար ազդել ՄԺԾԾ հայտով ներկայացված նպատակների և արդյունքների ձեռք բերման վրա:

Ռիսկերի վերլուծությունը պետք է պարունակի հնարավոր ռիսկերի նկարագրությունը, դրանց հանդես գալու հավանականությունը, վերջիններիս հնարավոր ազդեցությունը նպատակների և արդյունքային ցուցանիշների վրա, ինչպես նաև այդ ռիսկերի կանխման/հաղթահարման հնարավոր ուղիները: Ռիսկերի վերլուծության վերաբերյալ տեղեկատվությունն ամփոփել ստորև բերված աղյուսակում:

N	Ռիսկի նկարագրությունը	Երևույթի հանդես գալու հավանականությունը ⁸	Հնարավոր ազդեցությունը նպատակների և արդյունքային ցուցանիշների վրա	Ռիսկի կանխման/հաղթահարման հնարավոր ուղիները

⁸ Ներկայացնել 1-5 թվանշանով, որտեղ 1 թվանշանը ենթադրում է առավել բարձր հավանականություն

ՄԱՍ 3. -2018 Թ. ԲՅՈՒՋԵԻ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ՀԱՅՏԵՐԻ ԿԱԶՄՄԱՆ ՑՈՒՑՈՒՄԵՐ

Ընդհանուր դրույթներ

Բյուջետային ֆինանսավորման հայտի հիմնական նպատակն է ներկայացնել 2017 թվականի պետական բյուջեի շրջանակներում պետական մարմնի կողմից իրականացման ենթակա ծրագրերի և միջոցառումների վերաբերյալ մանրամասն հաշվարկներ: Բյուջետային ֆինանսավորման հայտը ներկայացնելիս պետք է ուղղորդվել ՀՀ 2018-2020 թվականների համար ՄԺԾԾ բարձրագույն խորհրդի կողմից սահմանված ծախսային ծրագրերի ֆինանսավորման կողմնորոշիչ չափաքանակներով: Եթե 2018 թվականի բյուջետային ֆինանսավորման հայտով 2018 թվականի համար առաջարկվող ծախսերը գերազանցում են ՀՀ 2017-2019 թվականների պետական ՄԺԾԾ-ով 2018 թվականի համար նախատեսված ծախսերի չափաքանակները, ապա պետք է դրանք հիմնավորել և ցույց տալ, թե ինչպես են նախատեսված ծրագրերը և աշխատանքները կապվում ՄԺԾԾ-ով հաստատված ոլորտային ծախսային ռազմավարության իրականացման հետ:

Պետական մարմնի 2018 թվականի բյուջետային ֆինանսավորման հայտը (ինչպես նախնական, այնպես էլ ավարտուն տեսքի բերված) կազմվում և ՀՀ ֆինանսների նախարարություն է ներկայացվում մեկ ամբողջական փաստաթղթի տեսքով՝ հայտատուի ղեկավարի կողմից ստորագրված ուղեկցող գրությամբ:

Ստորև ներկայացված է բյուջետային ֆինանսավորման հայտի օրինակելի ձևը, որում բացատրվում է, թե ինչ է անհրաժեշտ ներկայացնել վերջինիս յուրաքանչյուր բաժնում:

Բյուջետային ֆինանսավորման հայտում ծրագրերը ձևակերպելիս պետք է առաջնորդվել հետևյալ սկզբունքներով⁹.

- ա) միևնույն ծրագրում չպետք է ներառվեն ընթացիկ և ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսերը,
- բ) հանրությանը տրամադրվող տրանսֆերտները¹⁰ պետք է ներկայացվեն առանձին ծրագրով,

⁹ Աշխարհի սկզբունքները չեն կիրառվում ծրագրային դասակարգման (ծրագրային բյուջետավորման մեթոդաբանությամբ սահմանվող) ծրագրերի կառուցվածքի մշակման ժամանակ (Հավելվածներ 9, 16, 17):

¹⁰ հանրությանը տրամադրվող տրանսֆերտներում ներառվում են բյուջետային ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման սուբսիդիաների, դրամաշնորհների, սոցիալական նպաստների և կենսաթոշակների, ոչ կառավարչական (հասարակական) կազմակերպություններին նվիրատվությունների գծով ծախսերը, բացառությամբ պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններին և 50%-ից ավել պետական մասնակցություն ունեցող կազմակերպություններին վերը նշված ծախսերի գծով հատկացումների:

գ) վարկերի, փոխառությունների, բաժնետոմսերի (փայամասնակցությունների), ինչպես նաև ֆինանսական շուկայի գործիքների հետ գործարքները պետք է ներկայացվեն առանձին ծրագրերով:

Ընդ որում, ընթացիկ ծախսերին, ինչպես նաև հանրությանը տրամադրվող տրանսֆերտներին առնչվող ծրագրերի անվանումները և բովանդակությունը (բացառությամբ կենտրոնական ապարատի պահպանման գծով ծախսերի) պետք է համապատասխանեն ծրագրային բյուջետավորման հավելվածներում ներառված համապատասխան քաղաքականության միջոցառումների անվանումներին և բովանդակությանը:

(պետական մարմնի անվանումը)

2018

**ԹՎԱԿԱՆԻ ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ
ՀԱՅՏ**

1. ԱՄՓՈՓ ԱՂՅՈՒՍԱԿՆԵՐ ¹¹

Ներկայացվում են բյուջետային հայտում ներառված ծրագրերի գծով ամփոփ ֆինանսական ցուցանիշները (ներառյալ գոյություն ունեցող պարտավորությունները և նոր նախաձեռնությունները)¹¹ սույն ցուցումների ՄԱՍ 4-ի հավելվածներ 10-ում, 11-ում և 12-ում ներկայացված աղյուսակների ձևաչափերին համապատասխան: Ըստ որում հավելված 20-ի աղյուսակը (ծախսերի բաշխումն ըստ վարչատարածքային բաժանման) ներկայացվում է երկու անգամ՝ 1-ին անգամ 2018 թվականի բյուջետային ֆինանսավորման հայտերի կազմում (համաձայն ժամանակացույցի 33-րդ կետի պահանջի) և 2-րդ անգամ՝ ՀՀ վարչապետի մոտ ՀՀ պետական կառավարման մարմինների բյուջետային ֆինանսավորման հայտերի, դրանց գծով առաջարկված ֆինանսավորման չափերի հետ կապված քննարկումից և համաձայնեցումից հետո՝ ճշտված ցուցանիշների հիման վրա, մինչև 2017 թվականի սեպտեմբերի 22-ը:

2. 2018 ԹՎԱԿԱՆԻՆ ՊԱՀԱՆՋՎՈՂ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄՆ ԸՍՏ ԱՌԱՆՁԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ

Ներկայացվում է հայտում ներառված ծրագրերի գծով պահանջվող ֆինանսավորման վերաբերյալ տեղեկատվություն՝ ըստ առանձին ծրագրերի: Յուրաքանչյուր ծրագրի գծով ներկայացվում են ինչպես գոյություն ունեցող պարտավորությունների, այնպես էլ նոր նախաձեռնությունների վերաբերյալ հաշվարկներ և հիմնավորումներ՝ ստորև ներկայացված ցուցումներին համապատասխան:

2.1 ԾՐԱԳՐԻ ԳԾՈՎ ԳՈՅՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Ներկայացվում է տեղեկատվություն տվյալ ծրագրի շրջանակներում ներառված գոյություն ունեցող պարտավորությունների վերաբերյալ: Սույն ցուցումների իմաստով գոյություն ունեցող ծախսային պարտավորություններ են համարվում ՀՀ 2018-2020 թվականների պետական ՄԺԾԾ-ով 2018 թվականի համար հաստատված ծախսային պարտավորությունները:

2.1.1 Գոյություն ունեցող պարտավորությունների հաշվարկն ու հիմնավորումը

Այս հարվածում ներկայացվում է ծրագրի գծով գոյություն ունեցող պարտավորությունների հաշվարկն ու հիմնավորումն ըստ առանձին գործոնների:

Ծրագրի գծով գոյություն ունեցող ծախսային պարտավորությունները 2018 թվականի համար կարող են ճշգրտվել՝ միայն հաշվի առնելով հետևյալ գործոնները.

¹¹ Փաստաթղթի լրացման համար անհրաժեշտ ցուցումները ներկայացված են շեղատառերով: Ցուցումները չպետք է ներառվեն ներկայացվող փաստաթղթում:

Ա) 2018-2020թթ. ՄԺԾԾ-ում ծախսային գործոնների մասին արված ենթադրություններում (կանխատեսվող ցուցանիշներում) հայտարարուից անկախ պատճառներով տեղի են ունեցել այնպիսի փոփոխություններ, որոնք չեն հանգեցնում ՀՀ 2018-2020 թվականների պետական ՄԺԾԾ-ով հաստատված ծառայությունների և/կամ շահառուների շրջանակի փոփոխության, սակայն կարող են հանգեցնել ծախսային ծրագրերի ֆինանսավորման կողմնորոշիչ չափաքանակների փոփոխության:

Բ) Հայտարարուից անկախ պատճառով առաջացել են այնպիսի գործոնները, որոնք հանգեցնում են ՀՀ 2018-2020 թվականների պետական ՄԺԾԾ-ով հաստատված ծառայությունների և/կամ շահառուների շրջանակի նվազեցմանը:

Ծրագրի գծով գոյություն ունեցող ընթացիկ բնույթի պարտավորությունների հաշվարկն ու հիմնավորումը ներկայացնել սույն ցուցումների ՄԱՍ 4-ի հավելված 2-ում ներկայացված Աղյուսակ Ա-ին համապատասխան: Եթե տվյալ ծրագրում չեն ներառվում ընթացիկ բնույթի գոյություն ունեցող պարտավորություններ, կամ դրանցում չեն նախատեսվում փոփոխություններ, ապա տվյալ ծրագրի գծով համապատասխան աղյուսակը չի լրացվում:

Աղյուսակ Ա-ում ծրագրի համար անհրաժեշտ է համառոտ նկարագրել այն հիմնական գործոնները, որոնք որոշիչ դեր են ունեցել ծախսային հայտի ձևավորման գործում, դրանք խմբավորելով հետևյալ կերպ.

ա) Գնային գործոններ՝ այսպեղ արտացոլվում են մատուցվող ծառայությունների կամ իրականացվող միջոցառումների գնի փոփոխությունը, հաշվի առնելով սույն մեթոդական ցուցումներում տրված ընդհանուր գնային փոփոխականների կանխատեսումները 2016 թվականի համար: Եթե ծրագրի գծով գնային փոփոխականները որոշակիորեն տարբերվում են մեթոդական ցուցումներում տրված ընդհանուր գնային փոփոխականների կանխատեսումներից, ապա անհրաժեշտ է տալ հիմնավորող բացատրություններ:

բ) գործոններ, որոնք տվյալ բնագավառում վարվելիք քաղաքականությունից անկախ են¹², օրինակ՝

ժողովրդագրական (բնակչության տեղաշարժի, սեռահասակային կազմի, աշխատուժի կառուցվածքի և զբաղվածության և այլ փոփոխություններ),

բնակլիմայական (տեղումնային, ջերմաստիճանային, երկրաբանական ռեժիմների և այլ փոփոխություններ),

¹² Բացառությամբ (ա) կետում թվարկված գործոնների

սոցիալ-տնտեսական (բնակչության սոցիալական կառուցվածքի, նվազագույն պարենային և սպառողական զամբյուղների կառուցվածքի և այլ փոփոխություններ), և այլն:

Եթե ծրագրի գծով վերը նշված գործոնների արժեքները որոշակիորեն փարբերվում են մեթոդական ցուցումներում տրված ընդհանուր սոցիալ տնտեսական փոփոխականների կանխատեսումներից, ապա անհրաժեշտ է տալ հիմնավորող բացատրություններ:

զ) Գործոններ, որոնք անմիջականորեն կախված են ոլորտում (համակարգում) վարվելիք քաղաքականությունից և գտնվում են Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի իրավասությունների շրջանակում: Այստեղ յուրաքանչյուր գործոնի համար անհրաժեշտ է տալ համապատասխան հղում ՀՀ սահմանադրությանը, կամ համապատասխան օրենքի դրույթին:

դ) Գործոններ, որոնք անմիջականորեն կախված են ոլորտում (համակարգում) վարվելիք քաղաքականությունից և գտնվում են կենտրոնական կառավարության իրավասությունների շրջանակում: Այստեղ յուրաքանչյուր գործոնի համար անհրաժեշտ է տալ համապատասխան հղում ՀՀ կառավարության որոշումներին, ռազմավարական ու քաղաքական փաստաթղթերին, նախարարի հանձնարարականներին և այլն: Այս խմբում են արտացոլվում նաև ոլորտին (համակարգին) բնորոշ հատուկ գործոնները, որոնք պայմանավորված են կազմակերպությունների կողմից ծառայությունների մատուցման միջոցների փոփոխությամբ (օրինակ, կարողությունների զարգացման ծախսեր և այլն):

Ներկայացված ծախսային գործոններից յուրաքանչյուրն անհրաժեշտ է ներկայացնել թվային արժեքներով և դրանք հիմնավորել համապատասխան հղումներով թվային արժեքների հիմքերին (օրինակ՝ սղաճի ցուցանիշը ընդունված է 3 տոկոս (թվային արժեք), հաշվի առնելով բյուջեդային ցուցումներում սղաճի կանխատեսվող մակարդակը (հղում)):

Գոյություն ունեցող պարտավորությունների գծով լրացուցիչ ֆինանսավորման (2018-2020 ՄԺԾԾ-ով տվյալ ծրագրի գծով 2018 թվականի համար հաստատված չափաքանակներից ավելի) վերաբերյալ տեղեկատվությունն ամփոփ ներկայացնել առանձին աղյուսակներով՝ սույն ցուցումների ՄԱՍ 4-ի հավելված 13-ում ներկայացված աղյուսակների ձևաչափերին համապատասխան:

Ըստ տնտեսագիտական դասակարգման հոդվածների՝ գոյություն ունեցող պարտավորությունների հաշվարկը (ընթացիկ և կապիտալ) ներկայացնել սույն ցուցումներին ծախսերի հաշվարկների ձևերին համապատասխան:

2.1.2 Գոյություն ունեցող պայմանական պարտավորությունները

Ծրագրի գծով գոյություն ունեցող պարտավորությունները ներկայացնելիս, եթե տվյալ պարտավորությունները ՀՀ 2018-2020 թվականների պետական ՄԺԾ-ում ներառվել են որպես նոր նախաձեռնություններ, ապա այդ մասին անհրաժեշտ է կատարել համապատասխան նշում: Ընդ որում, այն դեպքերում, երբ ՀՀ 2018-2020 թվականների պետական ՄԺԾ-ում հաստատված նոր նախաձեռնությունները նախատեսվել են նոր իրավական հիմքերի ստեղծման նախապայմանով, ինչպես նաև գործող պարտավորությունների դադարեցման կամ կրճատման հաշվին, որը սակայն պահանջում է համապատասխան նոր իրավական հիմքերի ստեղծում և չի կարող կատարվել միայն պետական մարմին գործող օրենսդրությամբ վերապահված իրավասության շրջանակներում իրականացվող ներքին ընթացակարգերի միջոցով, ապա անհրաժեշտ է հայտում ներկայացնել բացատրություններ և հղումներ նշված նախապայմանների կատարման (առկայության) մասին:

2.2 ՆՈՐ ՆԱԽԱՁԵՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Ներկայացվում է տեղեկատվություն տվյալ ծրագրի շրջանակներում ներառված նոր նախաձեռնությունների վերաբերյալ: Սույն ցուցումների իմաստով նոր նախաձեռնություններ են համարվում այն ծախսային պարտավորությունները, որոնք հանգեցնում են ՀՀ 2018-2020 թվականների պետական ՄԺԾ-ով 2018 թվականի համար սահմանված ծառայությունների և /կամ շահառուների շրջանակի ընդլայնմանը, այսինքն՝ երբ հաստատված ծառայությունների շրջանակից դուրս առաջարկվում է մատուցել նոր ծառայություններ և կամ հաստատված ծառայությունները փարածել շահառուների նոր խմբերի վրա:

Այն դեպքերում, երբ տվյալ ծրագրի շրջանակներում չեն նախատեսվում նոր նախաձեռնություններ, ապա տվյալ ծրագրի համար սույն բաժինը չի լրացվում:

2.2.1 Նոր նախաձեռնությունների հաշվարկն ու հիմնավորումը

Այս հատվածում ներկայացվում է ծրագրի գծով նոր նախաձեռնությունների հաշվարկն ու հիմնավորումն ըստ առանձին գործոնների: Գործոնների խմբավորման համար անհրաժեշտ է կիրառել սույն ցուցումների 2.1.1 կետով սահմանված՝ գործոնների խմբավորման կանոնները:

Անհրաժեշտ է բացատրել, թե նոր նախաձեռնությունները հիմնավորող գործոններից յուրաքանչյուրի ազդեցությամբ ինչ նոր ծառայություններ (աշխատանքներ) կպահանջվեն կամ գոյություն ունեցող ծառայությունների գծով նոր շահառուների խմբեր կընդգրկվեն, և նկարագրել, թե ինչպես են դրանք նպաստելու ՀՀ կառավարության ընդհանուր նպատակների և գերակայությունների իրագործմանը (կատարել հղումներ ՀՀ կառավարության ընդհանուր

նպատակներն ու գերակայությունները սահմանող համապատասխան փաստաթղթերին): Եթե նշված գործոնները պայմանավորված են օրենսդրության փոփոխությամբ կամ ռազմավարական և քաղաքական որոշումներով, ապա անհրաժեշտ է հղում կատարել համապատասխան փաստաթղթերին (դրույթներին):

Եթե նախատեսվում է նոր նախաձեռնություն գործող պարտավորությունների դադարեցման կամ կրճատման հաշվին, սակայն պահանջվում է համապատասխան նոր իրավական հիմքերի ստեղծում և չի կարող կատարվել միայն պետական մարմինն գործող օրենսդրությամբ վերապահված իրավասության շրջանակներում իրականացվող ներքին ընթացակարգերի միջոցով, ապա ներկայացնել համապատասխան բացատրությունները և հիմնավորումները:

Ներկայացնել ծրագրի շրջանակներում առաջարկվող նոր նախաձեռնությունների (նոր ծառայությունների (աշխատանքների) և շահառուների խմբերի) գծով կանխատեսվող ծախսերը աղյուսակով՝ սույն ցուցումների ՄԱՍ 4-ի հավելված 3-ում ներկայացված աղյուսակի ձևաչափին համապատասխան:

Մանրամասն շարադրել այն ենթադրությունները, որոնք ընկած են տվյալ առաջարկի ֆինանսական գնահատականի հիմքում, ներկայացնել նաև համապատասխան հաշվարկներ, ինչպես նաև ներկայացնել նոր ծրագրերի, ծառայությունների (աշխատանքների) իրականացման կամ շահառուների նոր խմբի սպասարկման արդյունքում ակնկալվող առավելությունները և օգուտները:

Այն դեպքերում, երբ նոր նախաձեռնությունների գծով ենթադրվում է ծառայությունների կամ շահառուների փոքր շրջանակի համար փորձնական ծրագրերի իրականացում, ապա հայտում անհրաժեշտ է կատարել նշում այդ մասին:

Ըստ տնտեսագիտական դասակարգման հողվածների՝ նոր նախաձեռնությունների հաշվարկը (ընթացիկ և կապիտալ) ներկայացնել սույն ցուցումների ՄԱՍ 4-ի հավելված 15-ում բերված ծախսերի հաշվարկների օրինակելի ձևերին համապատասխան:

3. ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆՆ ԱՌՆՉՎՈՂ ԾՐԱԳՐԵՐ

Տարածքային զարգացմանն առնչվող իրականացվելիք ծրագրերի գծով ներկայացնել սույն մեթոդական ցուցումների Մաս 2-ի (ՄԺԾԾ հայտի օրինակելի ձևի) 6-րդ կետում նշված ծրագրերի նկարագրությունը՝ 2018 թվականին վերաբերող թարմացված տեղեկատվությամբ:

4. ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԻՑ ՍՏԱՑՎՈՂ ՆՊԱՏԱԿԱՅԻՆ ՎԱՐԿԱՅԻՆ ԵՎ ԴՐԱՄԱՇՆՈՐՀԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀԱՇՎԻՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎԵԼԻՔ ԾՐԱԳՐԵՐ

Արտաքին աղբյուրներից ստացվող նպատակային վարկային և դրամաշնորհային միջոցների հաշվին իրականացվելիք ծրագրերի գծով ներկայացնել նաև սույն մեթոդական ցուցումների Մաս 2-ի 6-րդ կետում նշված ծրագրերի նկարագրության բացատրագրի 2018 թվականին վերաբերող թարմացված տեղեկատվությունը և տվյալ ծրագրերն իրականացնող գրասենյակների (ԾԻԳ-երի) պահպանման ծախսերի նախահաշիվները՝ ՀՀ ֆինանսների նախարարություն ներկայացվող ձևաչափերին համապատասխան, դրանց հաշվարկ-հիմնավորումներով:

Հաշվարկ-հիմնավորումներում առնվազն պետք է ներառվեն ծախսերի հաշվարկման գործող մեթոդաբանությամբ և նորմատիվներով կոնկրետ հաշվարկները և կանխատեսումների հիմքում դրված սցենարները՝ դրանց վրա ազդող գործոնային գնահատումներով և պարզաբանումներով՝ 2018/2017թթ. համադրմամբ և շեղումների դեպքում՝ համապատասխան պարզաբանումների ներկայացմամբ, այդ թվում՝

- աշխատողների թվաքանակը, ըստ պաշտոնների աշխատավարձի ամսեկան դրույքաչափերը և աշխատավարձի ֆոնդի հաշվարկը, համադրումը ընթացիկ տարվա ցուցանիշների հետ և փոխկապակցումը ծրագրի իրականացման ընթացքի հետ,

- ծառայությունների (գործառնական և բանկային, էներգետիկ, կոմունալ, կապի, ապահովագրության, վարձակալության և այլն) ձեռքբերման ծախսերի հաշվարկը, համադրումները և փոփոխության դեպքում՝ դրանց գործոնային ազդեցության գնահատումները և պարզաբանումները,

- գործուղումների և շրջագայությունների (ներքին և արտաքին) ու գործուղվող անձանց քանակը, մեկնման վայրերը, անհրաժեշտությունը և նպատակը, գործուղման ծախսերի հաշվարկ-հիմնավորումները, համադրումները և կապը ծրագրի իրականացման տվյալ փուլի հետ,

- այլ պայմանագրային ծառայությունների (վարչական, համակարգչային, տեղեկատվական, մասնագիտական զարգացման, կառավարչական, ներկայացուցչական և այլն) անհրաժեշտությունը, պահանջվող գումարների հաշվարկները, մրցույթների ընթացքի, պայմանագրերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը և պարզաբանումները,

- ընթացիկ նորոգման և պահպանման ծախսերի գծով (շենքեր և մեքենաներ) հաշվարկները, նորոգման բնույթը և ծավալը, և այդ շրջանակներում կատարվող ձեռքբերումների հիմնավորումը,

- նյութերի (գրասենյակային, վերապատրաստման, տրանսպորտային) և այլ ծախսերի գծով հաշվարկները և համադրումները:

5. ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՀԱՅՏԻ ՀԵՏ ԿԱՊՎԱԾ ՌԻՍԿԵՐԸ

Ներկայացնել բյուջետային հայտի հետ կապված հիմնական ռիսկերը և դրանց վերլուծությունը: Մասնավորապես ներկայացնել հայտի (ըստ առանձին ծրագրերի) հիմքում ընկած ենթադրությունների իրատեսականության հետ կապված հիմնական ռիսկերը (օրինակ ծախսային գործոնների գծով չճշտված ենթադրություններ, կամ ծառայությունների նկատմամբ պահանջարկի մակարդակի չճշտված կանխատեսումներ և այլն), որոնք կարող են բացասաբար ազդել հայտով ներկայացված նպատակների և արդյունքների ձեռք բերման վրա:

Ռիսկերի վերլուծությունը պետք է պարունակի հնարավոր ռիսկերի նկարագրությունը, դրանց հանդես գալու հավանականությունը, վերջիններիս հնարավոր ազդեցությունը նպատակների և արդյունքային ցուցանիշների վրա, ինչպես նաև այդ ռիսկերի կանխման/հաղթահարման հնարավոր ուղիները: Ռիսկերի վերլուծության վերաբերյալ տեղեկատվությունն ամփոփել ստորև բերված աղյուսակում:

N	Ռիսկի նկարագրությունը	Երևույթի հանդես գալու հավանականությունը ¹³	Հնարավոր ազդեցությունը և արդյունքային ցուցանիշների վրա	Ռիսկի կանխման/հաղթահարման հնարավոր ուղիները

6. ԾԱԽՍԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ՊԼԱՆԸ

Ներկայացնել ծախսային ծրագրերի իրականացվելիք մոնիտորինգի պլանը: Մասնավորապես, ներկայացնել (ըստ առանձին ծրագրերի) մոնիտորինգի իրականացման ժամկետները և արդյունքների ձեռք բերման ցուցիչներն ու ձևաչափը:

¹³ Ներկայացնել 1-5 թվանշանով, որտեղ 1 թվանշանը ենթադրում է առավել բարձր հավանականություն

7. ԾԱԽՍԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԱՐԴՅՈՒՆՔԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԸ

2018 թվականի բյուջետային գործընթացի շրջանակներում բոլոր հայտատուները պարտադիր կարգով պետք է ներկայացնեն իրենց բյուջետային հայտերի ծրագրերի նկարագրությունները և արդյունքային ցուցանիշները՝ սույն մեթոդական ցուցումների հավելված 16-ի ձևաչափին համապատասխան:

ՄԱՍ 4. ՄԺԾԾ ԵՎ ՏԱՐԵԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵԻ ՀԱՅՏԵՐԻ ԿԱԶՄՄԱՆ ՑՈՒՑՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ

Հավելված N 1

Աղյուսակ . Ոլորտի (համակարգի) ծրագրերի գծով 2018-2020թթ ծախսերի կանխատեսում (ամփոփ)

Բաժին	Խումբ	Դաս	Ծրագրերն իրականացնող պետական մարմինների անվանումը	Ծրագրերի ցանկը (անվանումը)	2017թ. բյուջե ¹⁴	(հազար դրամներով) Կանխատեսում		
						2018թ	2019թ	2020թ
			Պետական մարմին 1	Ընդամենը ՊՄ 1, որից				
				Ընթացիկ ծախսերին (առանց հանրությանը տրամադրվող տրանսֆերտների) առնչվող ծրագրեր				
				Ծրագիր ----				
				Ծրագիր ----				
				Հանրությանը տրամադրվող տրանսֆերտներին առնչվող ծրագրեր				
				Ծրագիր ----				
				Ծրագիր ----				
				Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսերին առնչվող ծրագրեր				
				Ծրագիր ----				
				Ծրագիր ----				
				Վարկերի/փոխատվությունների գծով ծրագրեր				

¹⁴ Այս սյունը լրացվում է միայն գոյություն ունեցող ծրագրերի (պարտավորությունների) համար: Նոր նախաձեռնությունների համար աղյուսակը կիրառելիս այս սյունը չի լրացվում:

Բաժին	Խումբ	Դաս	Ծրագրերն իրականացնող պետական մարմինների անվանումը	Ծրագրերի ցանկը (անվանումը)	2017թ. բյուջե ¹⁴	Կանխատեսում		
						2018թ	2019թ	2020թ
				Ծրագիր ----				
				Ծրագիր ----				
				Բաժնետոմսերի (փայամասնակցությունների) գծով ծախսեր				
				Ծրագիր ----				
				Ծրագիր ----				
			Պետական մարմին 2	Ընդամենը ՊՄ 2, որից				
				Ընթացիկ ծախսերին (առանց հանրությանը տրամադրվող տրանսֆերտների) առնչվող ծրագրեր				
				Ծրագիր ----				
				Ծրագիր ----				
				Հանրությանը տրամադրվող տրանսֆերտներին առնչվող ծրագրեր				
				Ծրագիր ----				
				Ծրագիր ----				
				Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսերին առնչվող ծրագրեր				
				Ծրագիր ----				
				Ծրագիր ----				
				Վարկերի/փոխատվությունների գծով ծրագրեր				
				Ծրագիր ----				
				Ծրագիր ----				
				Բաժնետոմսերի (փայամասնակցությունների) գծով ծախսեր				
				Ծրագիր ----				
				Ծրագիր ----				
			և այլն					
			Ընդամենը					

Ծախսային ծրագրի անվանումը -----

Բյուջետային ծախսերի գործառական դասակարման Բաժինը, Խումբը, Դասը և Ծրագրի համարը -----

Ծրագիրն իրականացնող պետական մարմնի անվանումը -----

Աղյուսակ Ա. 2018 թվականի ժամանակահատվածի համար ընթացիկ բնույթի գոյություն ունեցող պարտավորությունների հաշվարկն ըստ առանձին ծրագրերի¹

		Գումարը (հազ. դրամ) ²	Տվյալ գործոնի կանխատեսվող մեծությունը ³	Նկարագրություն (հիմնավորում) ⁴
Ա	Ծառայությունների մատուցումը (միջոցառումների իրականացումը) բազային տարվա (2016 թվական) ծավալով, որակով և գներով		x	
Բ	Ծառայությունների մատուցումը (միջոցառումների իրականացումը) բազային տարվա (2016 թվական) ծավալով, որակով, սակայն բյուջետավորվող տարվա գներով (Տող 'Ա' + տող Բ1.1 + տող Բ1.2 + տող Բ 1. ... + տող Բ2.1 + տող Բ2.2 + տող Բ 2. ...)		x	
	այդ թվում	x	x	
	<u>2018 թվական</u>			
Բ 1.1	<Գնային գործոն 1> ⁵			<Խնդրում ենք այս վանդակում նշել մեթոդական ցուցումներով սահմանված գնային փոփոխականից շեղման հիմնավորումը>
Բ 1.2	<Գնային գործոն 2>			<Խնդրում ենք այս վանդակում նշել մեթոդական ցուցումներով սահմանված գնային փոփոխականից շեղման հիմնավորումը>
Բ 1. ...	<Գնային գործոն ...>			<Խնդրում ենք այս վանդակում նշել մեթոդական ցուցումներով սահմանված գնային փոփոխականից շեղման հիմնավորումը>

		Գումարը (հազ. դրամ) ²	Տվյալ գործոնի կանխատեսվող մեծությունը ³	Նկարագրություն (հիմնավորում) ⁴
	<u>2018 թվական</u>			
Բ 2.1	<Գնային գործոն 1>			<Խնդրում ենք այս վանդակում նշել մեթոդական ցուցումներով սահմանված գնային փոփոխականից (օրինակ սղաճից) շեղման պատճառները>
Բ 2.2	<Գնային գործոն 2>			<Խնդրում ենք այս վանդակում նշել մեթոդական ցուցումներով սահմանված գնային փոփոխականից շեղման հիմնավորումը>
Բ 2. ...	<Գնային գործոն ...>			<Խնդրում ենք այս վանդակում նշել մեթոդական ցուցումներով սահմանված գնային փոփոխականից շեղման հիմնավորումը>
Գ	Բազային տարվան (2016 թվական) հաջորդող ժամանակահատվածի ընթացքում քաղաքականությունից անկախ⁶ գործոններ, որոնք հանգեցնում են մատուցվող ծառայությունների որակի կամ ծավալի փոփոխության (Տող Գ1.1 + տող Գ1.2 + տող Գ 1. ... + տող Գ2.1 + տող Գ2.2 + տող Գ 2. ...)		x	
	այդ թվում	x	x	
	<u>2017 թվական⁷</u>			
Գ 1.1	<Գործոն 1>			<Խնդրում ենք նշել մեթոդական ցուցումների համապատասխան ցուցանիշից կամ դրա հետ փոխկապակցված ցուցանիշից շեղման հիմնավորումը>
Գ 1.2	<Գործոն 2>			<Խնդրում ենք նշել մեթոդական ցուցումների համապատասխան ցուցանիշից կամ դրա հետ փոխկապակցված ցուցանիշից շեղման հիմնավորումը>
Գ 1. ...	<Գործոն ...>			<Խնդրում ենք նշել մեթոդական ցուցումների համապատասխան ցուցանիշից կամ դրա հետ փոխկապակցված ցուցանիշից շեղման հիմնավորումը>
	<u>2018 թվական⁷</u>			
Գ 2.1	<Գործոն 1>			<Խնդրում ենք նշել մեթոդական ցուցումների համապատասխան ցուցանիշից կամ դրա հետ փոխկապակցված ցուցանիշից

		Գումարը (հազ. դրամ) ²	Տվյալ գործոնի կանխատեսվող մեծությունը ³	Նկարագրություն (հիմնավորում) ⁴
				շեղման հիմնավորումը>
Գ 2.2	<Գործոն 2>			<Խնդրում ենք նշել մեթոդական ցուցումների համապատասխան ցուցանիշից կամ դրա հետ փոխկապակցված ցուցանիշից շեղման հիմնավորումը>
Գ 2. ...	<Գործոն ...>			<Խնդրում ենք նշել մեթոդական ցուցումների համապատասխան ցուցանիշից կամ դրա հետ փոխկապակցված ցուցանիշից շեղման հիմնավորումը>
Դ	Բազային տարվան (2016 թվական) հաջորդող ժամանակահատվածի ընթացքում Ազգային ժողովի կողմից, օրինակ, օրենքի ընդունում, որը հանգեցրել է պարտավորությունների մակարդակի փոփոխությանը (Տող Դ1.1 + տող Դ1.2 + տող Դ 1. ... + տող Դ2.1 + տող Դ2.2 + տող Դ 2. ...)		x	
	այդ թվում	x	x	
	<u>2017 թվական⁷</u>			
Դ 1.1	<Գործոն 1>			<Խնդրում ենք այս վանդակում նշել օրենքի համապատասխան դրույթին հղումը>
Դ 1.2	<Գործոն 2>			<Խնդրում ենք այս վանդակում նշել օրենքի համապատասխան դրույթին հղումը>
Դ 1....	<Գործոն ...>			<Խնդրում ենք այս վանդակում նշել օրենքի համապատասխան դրույթին հղումը>
	<u>2018 թվական⁷</u>			
Դ 2.1	<Գործոն 1>			<Խնդրում ենք այս վանդակում նշել օրենքի համապատասխան դրույթին հղումը>
Դ 2.2	<Գործոն 2>			<Խնդրում ենք այս վանդակում նշել օրենքի համապատասխան դրույթին հղումը>
Դ 2. ...	<Գործոն ...>			<Խնդրում ենք այս վանդակում նշել օրենքի համապատասխան դրույթին հղումը>
Ե	Բազային տարվան (2016 թվական) հաջորդող ժամանակահատվածի ընթացքում Կառավարության մակարդակով որոշումներ, որոնք հանգեցրել են		x	

		Գումարը (հազ. դրամ) ²	Տվյալ գործոնի կանխատեսվող մեծությունը ³	Նկարագրություն (հիմնավորում) ⁴
	պարտավորությունների մա- կարդակի փոփոխությանը (Տող Ե1.1 + տող Ե1.2 + տող Ե 1. ... + տող Ե2.1 + տող Ե2.2 + տող Ե 2. ...)			
	Այդթվում	x	x	
	<u>2017 թվական</u> ⁷			
Ե 1.1	<Գործոն 1>			<Խնդրում ենք այս վանդակում նշել համապատասխան ակտի, քաղաքական փաստաթղթի համապատասխան դրույթին հղումը>
Ե 1.2	<Գործոն 2>			<Խնդրում ենք այս վանդակում նշել համապատասխան ակտի, քաղաքական փաստաթղթի համապատասխան դրույթին հղումը>
Ե 1. ...	<Գործոն ...>			<Խնդրում ենք այս վանդակում նշել համապատասխան ակտի, քաղաքական փաստաթղթի համապատասխան դրույթին հղումը>
	<u>2018 թվական</u> ⁷			
Ե 2.1	<Գործոն 1>			<Խնդրում ենք այս վանդակում նշել համապատասխան ակտի, քաղաքական փաստաթղթի համապատասխան դրույթին հղումը>
Ե 2.2	<Գործոն 2>			<Խնդրում ենք այս վանդակում նշել համապատասխան ակտի, քաղաքական փաստաթղթի համապատասխան դրույթին հղումը>
Ե 2. ...	<Գործոն ...>			<Խնդրում ենք այս վանդակում նշել համապատասխան ակտի, քաղաքական փաստաթղթի համապատասխան դրույթին հղումը>
	Ընդամենը գոյություն ունեցող պարտավորություններ (տող Բ+ տող Գ+ տող Դ + տող Ե)		x	

Աղյուսակ Բ. 2018-2020 թթ ժամանակահատվածի համար ընթացիկ բնույթի գոյություն ունեցող պարտավորությունների հաշվարկն ըստ առանձին ծրագրերի¹

		Գումարը (հազ. դրամ) ²	Տվյալ գործոնի կանխատեսվող մեծությունը ³	Նկարագրություն (հիմնավորում) ⁴
Ա	2018 թվականի հայտ		x	
Բ	2019 թվականի հայտ		x	
	այդ թվում	x	x	
Բ 1	<u>Գնային գործոններ</u>			
Բ 1.1	<Գնային գործոն 1> ⁵			<Խնդրում ենք այս վանդակում նշել մեթոդական ցուցումներով սահմանված գնային փոփոխականից շեղման հիմնավորումը>
Բ 1.2	<Գնային գործոն 2>			<Խնդրում ենք այս վանդակում նշել մեթոդական ցուցումներով սահմանված գնային փոփոխականից շեղման հիմնավորումը>
Բ 1. ...	<Գնային գործոն ...>			<Խնդրում ենք այս վանդակում նշել մեթոդական ցուցումներով սահմանված գնային փոփոխականից շեղման հիմնավորումը>
Բ 2	<u>Այլ գործոններ</u>			
Գ	2019 թվականի հայտ		x	
	այդ թվում	x	x	
Գ 1	<u>Գնային գործոններ</u>			
Գ 1.1	<Գնային գործոն 1> ⁵			<Խնդրում ենք այս վանդակում նշել մեթոդական ցուցումներով սահմանված գնային փոփոխականից շեղման հիմնավորումը>
Գ 1.2	<Գնային գործոն 2>			<Խնդրում ենք այս վանդակում նշել մեթոդական ցուցումներով սահմանված գնային փոփոխականից շեղման հիմնավորումը>
Գ 1. ...	<Գնային գործոն ...>			<Խնդրում ենք այս վանդակում նշել մեթոդական ցուցումներով սահմանված գնային փոփոխականից շեղման հիմնավորումը>
Գ 2	<u>Այլ գործոններ</u>			

Ծանոթագրություն Աղյուսակ Ա-ի և Աղյուսակ Բ-ի

- ¹ Սույն աղյուսակներում ներկայացվում են միայն ծրագրի ընթացիկ ծախսերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը: Եթե տվյալ ծրագրի շրջանակներում չի նախատեսվում ընթացիկ բնույթի ծախսերի իրականացում, ապա այդ ծրագրի գծով սույն աղյուսակը չի լրացվում,
- ² Նշվում է միայն հաշվարկային տարում տվյալ գործոնի (առանձին վերցրած) ազդեցությունը ծախսերի

- մակարդակի վրա: Օրինակ 2018թ. նախատեսվում է գների աճ 10%-ով, որը 2018 թվականի ընդհանուր ծախսերը կավելացնի 5 մլն. դրամով:
- ³ Նշվում է տվյալ գործոնի կանխատեսվող մակարդակը (թվային արժեքը, նշելով չափման միավորը) Օրինակ՝ գնային գործոնների դեպքում գների աճի մակարդակը, օրենսդրության փոփոխության դեպքում շահառուների (ծառայությունների ծավալի) փոփոխության ծավալը և այլն:
 - ⁴ Փաստաթղթերին հղումների դեպքում նշվում է փաստաթղթի անվանումը, համապատասխան բաժինը, հոդվածը, էջը (եթե կիրառելի է), պարբերությունը,
 - ⁵ Այն դեպքում երբ աղյուսակի յուրաքանչյուր բաժնում գործոնների թիվը գերազանցում է 3-ը ավելացնել լրացուցիչ տողեր՝ լրացուցիչ գործոնների համար,
 - ⁶ Գործոններ, որոնք տվյալ բնագավառում վարվելիք քաղաքականությունից անկախ են, օրինակ՝
 - (1) Ժողովրդագրական գործոններ (բնակչության տեղաշարժի, սեռահասակային կազմի, աշխատուժի կառուցվածքի ու զբաղվածության և այլ փոփոխություններ),
 - (2) Բնակլիմայական գործոններ (տեղումային, ջերմաստիճանային, երկրաբանական ռեժիմների և այլ փոփոխություններ),
 - (3) սոցիալական գործոններ (բնակչության սոցիալական կառուցվածքի, նվազագույն պարենային և սպառողական զամբյուղների կառուցվածքի և այլ փոփոխություններ),
 - ⁷ Աղյուսակում 'Գ', 'Դ' և 'Ե' տողերում հաշվարկները ներկայացնել 2014թվականի համար կանխատեսվող գներով:

Աղյուսակ. Նոր նախաձեռնությունների (նոր ծրագրերի, ծառայությունների (աշխատանքների) և շահառուների խմբերի) գծով կանխատեսվող ծախսերը 2018-2020 ժամանակահատվածի համար

Հ/Հ	Գործառնական դասիչը (Բաժին/խումբ / դաս/ծրագիր)	Ծրագրերն իրականացնող պետական մարմինների անվանումը	Նոր ծրագրերի և գոյություն ունեցող այն ծրագրերի ցանկը, որոնց շրջանակներում նախատեսվում է ծառայությունների (աշխատանքների) կամ շահառուների շրջանակի ընդլայնում	Իրականացման ենթակա նոր ծառայությունների (աշխատանքների), ինչպես նաև շահառուների նոր խմբերի նկարագրությունը ¹	Լրացուցիչ ֆինանսավորման չափը (հազար դրամներով)			Հիմնավորում ³
					2018թ.	2019թ.	2020թ.	
1	Թվարկել նոր ծրագրերը							
1.1			Ընթացիկ ծախսերին (առանց հանրությանը տրամադրվող տրանսֆերտների) առնչվող ծրագրեր					
			Ծրագիր ----	1.1				
				1.--				
			Ծրագիր ----	--.1				
				--.--				
1.2			Հանրությանը տրամադրվող տրանսֆերտներին առնչվող ծրագրեր					
			Ծրագիր ----	1.1				
				1.--				
			Ծրագիր ----	--.1				
				--.--				
1.3			Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսերին առնչվող ծրագրեր					
			Ծրագիր ----	1.1				
				1.--				
			Ծրագիր ----	--.1				
				--.--				
1.4			Վարկերի/փոխատվությունների գծով ծրագրեր					
			Ծրագիր ----	1.1				
				1.--				
			Ծրագիր ----	--.1				
				--.--				
1.5			Բաժնետոմսերի (փայամասնակցությունների) գծով ծախսեր					
			Ծրագիր ----	1.1				
				1.--				
			Ծրագիր ----	--.1				
				--.--				
Ընդամենը 1-ին հատվածի ծախսերը								X
2	Թվարկել այն գոյություն ունեցող ծրագրերը, որոնց շրջանակներում նախատեսվում է ծառայությունների (աշխատանքների) կամ շահառուների շրջանակի ընդլայնում (լրացուցիչ ֆինանսավորում) ²							

Հ/Հ	Գործառնական դասիչը (Բաժին/խումբ / դաս/ծրագիր)	Ծրագրերն իրականացնող պետական մարմինների անվանումը	Նոր ծրագրերի և գոյություն ունեցող այն ծրագրերի ցանկը, որոնց շրջանակներում նախատեսվում է ծառայությունների (աշխատանքների) կամ շահառուների շրջանակի ընդլայնում	Իրականացման ենթակա նոր ծառայությունների (աշխատանքների), ինչպես նաև շահառուների նոր խմբերի նկարագրությունը ¹	Լրացուցիչ ֆինանսավորման չափը (հազար դրամներով)			Հիմնավորում ³
					2018թ.	2019թ.	2020թ.	
2.1			Ընթացիկ ծախսերին (առանց հանրությանը տրամադրվող տրանսֆերտների) առնչվող ծրագրեր					
			Ծրագիր ---	1.1				
				1.--				
			Ծրագիր ---	--.1				
				--.--				
2.2			Հանրությանը տրամադրվող տրանսֆերտներին առնչվող ծրագրեր					
			Ծրագիր ---	1.1				
				1.--				
			Ծրագիր ---	--.1				
				--.--				
2.3			Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսերին առնչվող ծրագրեր					
			Ծրագիր ---	1.1				
				1.--				
			Ծրագիր ---	--.1				
				--.--				
2.4			Վարկերի/փոխատվությունների գծով ծրագրեր					
			Ծրագիր ---	1.1				
				1.--				
			Ծրագիր ---	--.1				
				--.--				
2.5			Բաժնետոմսերի (փայամասնակցությունների) գծով ծախսեր					
			Ծրագիր ---	1.1				
				1.--				
			Ծրագիր ---	--.1				
				--.--				
Ընդամենը 2-րդ հատվածի ծախսերը								X
ԱՄԲՈՂՋԸ (տող 1 + տող 2)								X

Ծանոթագրություն Աղյուսակ N 5-ի

¹Ներառում է նաև գոյություն ունեցող ծառայությունների գծով շահառուների շրջանակի փոփոխության հետևանքով ձևավորված շահառուների լրացուցիչ խմբերի նկարագրությունը,

²Աղյուսակի այս բաժնում նշել ֆինանսավորման այն չափը, որով նախատեսվում է ընդլայնել գոյություն ունեցող պարտավորությունը,

³Նշել այն գործոնները, որոնք հանգեցրել են ծառայությունների (աշխատանքների) տեսականու կամ շահառուների շրջանակի փոփոխության:

Աղյուսակ. Նոր նախաձեռնությունների ֆինանսավորման այլ աղբյուրներ

(հազար դրամներով)

		2018թ.	2019թ.	2020թ.
1	Նոր նախաձեռնությունների ընդհանուր ծախսերը և/կամ գոյություն ունեցող ծրագրերի ընդլայնումը			
2	Նոր նախաձեռնությունների ֆինանսավորման այլ աղբյուրներ (տող 2.1 + տող 2.2.)			
2.1	Այլ աղբյուրներից ակնկալվող ֆինանսավորում			
2.2	Այլ ծրագրերից ակնկալվող ծախսային խնայողություններ			
3	Նոր նախաձեռնության կամ գոյություն ունեցող ծրագրի ընդլայնման զուտ ազդեցությունը պետական բյուջեի վրա (ընդհանուր ծախս՝ հանած եկամտի այլընտրանքային աղբյուրներ և/կամ այլ ծրագրերից խնայողություններ) (տող 1 – տող 2)			

ՆՈՐ ՆԱԽԱՁԵՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՄԱՆ ԱՄՓՈՓ ՁԵՎ

Պետական մարմնի անվանումը _____

Նշել հայրը նարկայացնող պետական մարմնի անվանումը: Այն դեպքերում երբ նոր նախաձեռնությունը առնչվում է տվյալ ոլորտի մի քանի մարմինների, ապա անհրաժեշտ է նշել համապատասխան գլխադասային պետական մարմնի անվանումը՝ այդ մասին կարարելով համապատասխան նշում:

Նախաձեռնության (առաջարկի) նկարագրությունը

Երկու-երեք նախադասությամբ ներկայացնել ֆինանսավորում պահանջող կապիտալ բնույթի նախաձեռնությունը: Նշել համապատասխան բյուջեային ծրագիրը և կողը, որին կդասվի տվյալ նախաձեռնությունը (ծրագիրը կամ միջոցառումը) հաստատվելու դեպքում:

Առաջանահերթությունը

Դասակարգել նոր նախաձեռնությունը ըստ վերջինիս առաջանհերթության (1 առաջնահերթ - 3 ոչ առաջնահերթ)՝ համեմատելով այն տվյալ պետական մարմնի ներկայացրած մյուս նոր նախաձեռնությունների հետ:

Ծախսերի վրա նոր նախաձեռնության ազդեցության գնահատականը

	(հազար դրամով)		
	2018թ.	2019թ.	2020թ.
Լրացուցիչ ընթացիկ ծախսեր			
Լրացուցիչ կապիտալ ծախսեր			
(Խնայողություններ/լրացուցիչ եկամուտներ)			
Զուտ ազդեցություն			

Առավելությունները

Համառոտ ներկայացնել նոր նախաձեռնության արդյունքում ակնկալվող հիմնական օգուտները: Այդ թվում ներկայացնել բացառություն, թե ինչպես կնպաստի տվյալ նախաձեռնությունը ՀՀ կառավարության գերակայությունների իրագործմանը:

Ծախսերի և գերակայությունների վերաբաշխմանը վերաբերող տեղեկություններ

Բացառել, թե ինչպես կծախսվի լրացուցիչ ֆինանսավորումը՝ հաստատվելու դեպքում: Համառոտ ներկայացնել տվյալ նախաձեռնության ֆինանսական գնահատականի հիմքում ընկած ենթադրությունները: Ներկայացնել ֆինանսավորման այլընտրանքային տարբերակները, ինչպես, օրինակ, տվյալ նախաձեռնությունը ոչ առաջանահերթ ծրագրերից միջոցները վերահատկացնելու միջոցով ֆինանսավորելու տարբերակը:

Քննարկումների արդյունքները

Նշել, թե որ կազմակերպությունների հետ են (եթե այդպիսի կան) քննարկվել նոր նախաձեռնությունը և ինչպիսին են այդ քննարկման արդյունքները:

Հավելված N 6

Աղյուսակ. Ոլորտի պետական հատվածի 2017-2019թթ. ստացվելիք եկամուտների աղբյուրները (բացառությամբ պետական բյուջեից ստացվող եկամուտների)՝ բյուջետային ծախսերի գործառական դասակարգման բաժինների, խմբերի և դասերի կտրվածքով

(հազար դրամներով)

Բաժին/խումբ/դաս	Եկամուտների ստացման աղբյուրների անվանումները	Փաստացի ըստ 2016 թվականի տարեկան հաշվետվության	2017 թվականի սպասողական	Կանխատեսում		
				2018թ	2019թ	2020թ
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ					
	այդ թվում՝					
	1. Վճարովի ծառայությունների մատուցումից և աշխատանքների կատարումից					
	2. Ստացվող նվիրատվություններից*					

* Եթե նվիրատվությունները ստացվում են նաև արտաքին աղբյուրներից, ապա դրանք համառոտ նկարագրել ըստ յուրաքանչյուր նվիրատուի՝ բյուջետային ծախսերի գործառական դասակարգմամբ:

Հավելված N 7 և Հավելված N 12

Այս աղյուսակների կազմման համար սույն մեթոդական ցուցումների կազմում տրամադրվում է Excel Ֆայլ:

Հավելված N 8

Աղյուսակ Ա. Ոլորտի (համակարգի) գծով 2018-2020թթ. ՄԺԾժ հայտի ընդհանուր ծախսերի համեմատությունը ՀՀ 2017թ. պետական բյուջեի և 2017-2019թթ. ՄԺԾժ հետ

(հազար դրամներով)

	2017թ.	2018թ.	2019թ.	2020թ.
1. Ոլորտի գծով ՄԺԾժ բարձրագույն խորհրդի որոշմամբ 2018-2019թթ. ճշգրտված և 2020թ. համար սահմանված ֆինանսավորման կողմնորոշիչ չափաքանակները				
2. <<<< 2017թ. պետական բյուջեի մասին>> ՀՀ օրենքով ոլորտի համար սահմանված ընդհանուր հատկացումները				
3. Ոլորտի գծով գոյություն ունեցող ծրագրերի ծախսերի և ծախսային պարտավորությունների գնահատում 2018-2020 թթ. ՄԺԾժ համար (բացի ՀՀ կառավարությանն առընթեր քաղաքաշինության պետական կոմիտեի ՄԺԾժ հայտում ընդգրկված ոչ ֆինանսական ակտիվների կառուցման և հիմնանորոգման գծով ծախսերի ծրագրերից)				
4. ՀՀ կառավարությանն առընթեր քաղաքաշինության պետական կոմիտեի ՄԺԾժ հայտում ընդգրկված ոչ ֆինանսական ակտիվների կառուցման և հիմնանորոգման գծով ծախսերի ծրագրեր				
5. Ընդամենը (տող 3+ տող 4)				
6. Տարբերությունը ՀՀ 2017 թվականի պետական բյուջեի համապատասխան ցուցանիշից	(տող 5-տող 2)			
7. Տարբերությունը ՄԺԾժ բարձրագույն խորհրդի որոշմամբ 2018-2019թթ. ճշգրտված և 2020թ. համար սահմանված ֆինանսավորման կողմնորոշիչ չափաքանակներից	(տող 5-տող 1)			

Աղյուսակ Բ. Ոլորտի (համակարգի) գծով ֆինանսական պահանջների ամփոփում 2018-2020թթ. համար

(հազար դրամներով)

	2018թ.	2019թ.	2020թ.
Ոլորտի գծով գոյություն ունեցող պարտավորությունների ընդհանուր ծախսերը			
Ոլորտի գծով նախատեսվող նոր նախաձեռնությունների ընդհանուր ծախսերը			
ԸՆԴԱՄԵՆԸ			

2018-2020թթ. ժամանակահատվածում պետական մարմնի կողմից իրականացվող ափով ծախսերը (միջոցառումները) ծրագրային դասակարգմամբ

(հազար դրամ)

Ծրագրային դասիչը		Գործառական դասիչը (Բաժին /Խումբ /Դաս)	Ծրագիր/միջոցառում	2017թ. բյուջե	2018թ.	2019թ.	2020թ.
Ծրագիրը	Միջոցառումը						
<Լրացնել ծրագրի կողը>		ԾՐԱԳԻՐ					
			<Լրացնել ծրագրի անվանումը>	<Հանրագումարը >	<Հանրագումարը >	<Հանրագումարը >	<Հանրագումարը >
			<u>Ծրագրի նկարագրությունը</u>				
			<Լրացնել ծրագրի նկարագրությունը>				
			<u>Վերջնական արդյունքի նկարագրությունը</u>				
			<Լրացնել վերջնական արդյունքի նկարագրությունը>				
Միջոցառումներ. ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ							
ԱԾ 01			<Լրացնել ծառայության անվանումը>	<Գումարը >	<Գումարը >	<Գումարը >	<Գումարը >
			<u>Մատուցվող ծառայության նկարագրությունը</u>				
			<Լրացնել ծառայության նկարագրությունը>				
			<u>Ծառայություն մատուցողի անվանումը</u>				
			<Լրացնել ծառայությունը մատուցող կազմակերպության անվանումը>				
ԱԾ 02			<Լրացնել ծառայության անվանումը>	<Գումարը >	<Գումարը >	<Գումարը >	<Գումարը >
			<u>Մատուցվող ծառայության նկարագրությունը</u>				
			<Լրացնել ծառայության նկարագրությունը>				
			<u>Ծառայություն մատուցողի անվանումը</u>				
			<Լրացնել ծառայությունը մատուցող կազմակերպության անվանումը>				
...
Միջոցառումներ. ՏՐԱՆՍՖԵՐՏՆԵՐ							
ԾՏ01			<Լրացնել տրանսֆերտի անվանումը>	<Գումարը >	<Գումարը >	<Գումարը >	<Գումարը >
			<u>Տրանսֆերտի նկարագրությունը</u>				
			<Լրացնել տրանսֆերտի նկարագրությունը>				
ԾՏ02			<Լրացնել տրանսֆերտի անվանումը>	<Գումարը >	<Գումարը >	<Գումարը >	<Գումարը >
			<u>Տրանսֆերտի նկարագրությունը</u>				
			<Լրացնել տրանսֆերտի				

Ծրագրային դասիչը		Գործառական դասիչը (Բաժին /Խումբ /Դաս)	Ծրագիր/միջոցառում	2017թ. բյուջե	2018թ.	2019թ.	2020թ.
Ծրագիրը	Միջոցառումը						
			նկարագրությունը>				
...
Միջոցառումներ. ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԾԱԽՍԵՐ							
ՖԾ01			<Լրացնել ֆինանսավորման ծախսի անվանումը> <u>Ֆինանսավորման ծախսի նկարագրությունը</u> <Լրացնել ֆինանսավորման ծախսի նկարագրությունը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>
ՖԾ02			<Լրացնել ֆինանսավորման ծախսի անվանումը> <u>Ֆինանսավորման ծախսի նկարագրությունը</u> <Լրացնել ֆինանսավորման ծախսի նկարագրությունը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>
...
Կառավարչական հիմնարկի կողմից օգտագործվող ակտիվներ							
ԿԿ01			<Լրացնել ակտիվի անվանումը> Ակտիվի նկարագրությունը <Լրացնել ակտիվի նկարագրությունը> Ակտիվն օգտագործող կազմակերպության անվանումը <Լրացնել ակտիվն օգտագործող կազմակերպության անվանումը> Ծրագիրը (ծրագրերը), որին (որոնց) առնչվում է ակտիվը <Լրացնել այն ծրագրի (ծրագրերի) անվանումները և ծրագրային դասիչները, որոնց առնչվում է ակտիվը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>
ԿԿ02			<Լրացնել ակտիվի անվանումը> Ակտիվի նկարագրությունը <Լրացնել ակտիվի նկարագրությունը> Ակտիվն օգտագործող կազմակերպության անվանումը <Լրացնել ակտիվն օգտագործող կազմակերպության անվանումը> Ծրագիրը (ծրագրերը), որին (որոնց) առնչվում է ակտիվը <Լրացնել այն ծրագրի (ծրագրերի) անվանումները և ծրագրային դասիչները, որոնց առնչվում է ակտիվը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>
...
Այլ կազմակերպություններին տրամադրված ակտիվներ							
ԱՏ01			<Լրացնել ակտիվի անվանումը> Ակտիվի նկարագրությունը <Լրացնել ակտիվի նկարագրությունը> Ակտիվն օգտագործող կազմակերպության	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>

Ծրագրային դասիչը		Գործառական դասիչը (Բաժին /Խումբ /Դաս)	Ծրագիր/միջոցառում	2017թ. բյուջե	2018թ.	2019թ.	2020թ.
Ծրագիրը	Միջոցառումը						
			անվանումը <Լրացնել ակտիվն օգտագործող կազմակերպության անվանումը> Ծրագիրը (ծրագրերը), որին (որոնց) առնչվում է ակտիվը <Լրացնել այն ծրագրի (ծրագրերի) անվանումները և ծրագրային դասիչները, որոնց առնչվում է ակտիվը>				
	ԱՏ02		<Լրացնել ակտիվի անվանումը> Ակտիվի նկարագրությունը <Լրացնել ակտիվի նկարագրությունը> Ակտիվն օգտագործող կազմակերպության անվանումը <Լրացնել ակտիվն օգտագործող կազմակերպության անվանումը> Ծրագիրը (ծրագրերը), որին (որոնց) առնչվում է ակտիվը <Լրացնել այն ծրագրի (ծրագրերի) անվանումները և ծրագրային դասիչները, որոնց առնչվում է ակտիվը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>
...
Պետական կազմակերպություններում ներդրումներ							
	ԵԿ01		<Լրացնել ներդրման անվանումը> Ներդրման նկարագրությունը <Լրացնել ներդրման նկարագրությունը> Կազմակերպության անվանումը, որտեղ կատարվում է ներդրումը <Լրացնել այն կազմակերպության անվանումը, որտեղ կատարվում է ներդրումը> Տվյալ ներդրման հետ կապված ծրագիրը (ծրագրերը) <Լրացնել տվյալ ներդրման հետ կապված ծրագրի (ծրագրերի անվանումները և ծրագրային դասիչները)>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>
	ԵԿ02		<Լրացնել ներդրման անվանումը> Ներդրման նկարագրությունը <Լրացնել ներդրման նկարագրությունը> Կազմակերպության անվանումը, որտեղ կատարվում է ներդրումը <Լրացնել այն կազմակերպության անվանումը, որտեղ կատարվում է ներդրումը> Տվյալ ներդրման հետ կապված ծրագիրը (ծրագրերը) <Լրացնել տվյալ ներդրման հետ կապված ծրագրի (ծրագրերի անվանումները և ծրագրային դասիչները)>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>
...

Ծրագրային դասիչը		Գործառական դասիչը (Բաժին /Խումբ /Դաս)	Ծրագիր/միջոցառում	2017թ. բյուջե	2018թ.	2019թ.	2020թ.
Ծրագիրը	Միջոցառումը						
Պատվեր այլ կառավարչական հիմնարկի համար							
ԿՊ01		<Լրացնել ակտիվի անվանումը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	
		Ակտիվի նկարագրությունը					
		<Լրացնել ակտիվի նկարագրությունը>					
		Ակտիվն օգտագործող կազմակերպության անվանումը					
		<Լրացնել ակտիվն օգտագործող կազմակերպության անվանումը>					
		Ծրագիրը (ծրագրերը), որին (որոնց) առնչվում է ակտիվը					
<Լրացնել այն ծրագրի (ծրագրերի) անվանումները և ծրագրային դասիչները, որոնց առնչվում է ակտիվը>							
ԿՊ 02		<Լրացնել ակտիվի անվանումը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	
		Ակտիվի նկարագրությունը					
		<Լրացնել ակտիվի նկարագրությունը>					
		Ակտիվն օգտագործող կազմակերպության անվանումը					
		<Լրացնել ակտիվն օգտագործող կազմակերպության անվանումը>					
		Ծրագիրը (ծրագրերը), որին (որոնց) առնչվում է ակտիվը					
<Լրացնել այն ծրագրի (ծրագրերի) անվանումները և ծրագրային դասիչները, որոնց առնչվում է ակտիվը>							
...	
Այլ կառավարչական հիմնարկի ակտիվի տրամադրման պատվեր							
ԱՊ01		<Լրացնել ակտիվի անվանումը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	
		Ակտիվի նկարագրությունը					
		<Լրացնել ակտիվի նկարագրությունը>					
		Ակտիվն օգտագործող կազմակերպության անվանումը					
		<Լրացնել ակտիվն օգտագործող կազմակերպության անվանումը>					
		Ծրագիրը (ծրագրերը), որին (որոնց) առնչվում է ակտիվը					
<Լրացնել այն ծրագրի (ծրագրերի) անվանումները և ծրագրային դասիչները, որոնց առնչվում է ակտիվը>							
ԱՊ 02		<Լրացնել ակտիվի անվանումը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	
		Ակտիվի նկարագրությունը					
		<Լրացնել ակտիվի նկարագրությունը>					
		Ակտիվն օգտագործող կազմակերպության անվանումը					
		<Լրացնել ակտիվն օգտագործող կազմակերպության անվանումը>					
		Ծրագիրը (ծրագրերը), որին (որոնց)					

Ծրագրային դասիչը		Գործառական դասիչը (Բաժին /Խումբ /Դաս)	Ծրագիր/միջոցառում	2017թ. բյուջե	2018թ.	2019թ.	2020թ.
Ծրագիրը	Միջոցառումը						
			առնչվում է ակտիվը <Լրացնել այն ծրագրի (ծրագրերի) անվանումները և ծրագրային դասիչները, որոնց առնչվում է ակտիվը>				
...
Այլ կառավարչական հիմնարկի կազմակերպություններում ներդրման պատվեր							
ԵՊ01			<Լրացնել ներդրման անվանումը> Ներդրման նկարագրությունը <Լրացնել ներդրման նկարագրությունը> Կազմակերպության անվանումը, որտեղ կատարվում է ներդրումը <Լրացնել այն կազմակերպության անվանումը, որտեղ կատարվում է ներդրումը> Տվյալ ներդրման հետ կապված ծրագիրը (ծրագրերը) <Լրացնել տվյալ ներդրման հետ կապված ծրագրի (ծրագրերի անվանումները և ծրագրային դասիչները)>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>
ԵՊ02			<Լրացնել ներդրման անվանումը> Ներդրման նկարագրությունը <Լրացնել ներդրման նկարագրությունը> Կազմակերպության անվանումը, որտեղ կատարվում է ներդրումը <Լրացնել այն կազմակերպության անվանումը, որտեղ կատարվում է ներդրումը> Տվյալ ներդրման հետ կապված ծրագիրը (ծրագրերը) <Լրացնել տվյալ ներդրման հետ կապված ծրագրի (ծրագրերի անվանումները և ծրագրային դասիչները)>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>
...
Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով միջոցառումներ							
Ա201			<Լրացնել ակտիվի անվանումը> Ակտիվի նկարագրությունը <Լրացնել ակտիվի նկարագրությունը> Ծրագիրը (ծրագրերը), որին (որոնց) առնչվում է ակտիվը <Լրացնել այն ծրագրի (ծրագրերի) անվանումները և ծրագրային դասիչները, որոնց առնչվում է ակտիվը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>
Ա202			<Լրացնել ակտիվի անվանումը> Ակտիվի նկարագրությունը <Լրացնել ակտիվի նկարագրությունը> Ծրագիրը (ծրագրերը), որին (որոնց)	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>

Ծրագրային դասիչը		Գործառական դասիչը (Բաժին /Խումբ /Դաս)	Ծրագիր/միջոցառում	2017թ. բյուջե	2018թ.	2019թ.	2020թ.
Ծրագիրը	Միջոցառումը						
			առնչվում է ակտիվը <Լրացնել այն ծրագրի (ծրագրերի) անվանումները և ծրագրային դասիչները, որոնց առնչվում է ակտիվը>				
...
Վարկերի տրամադրում							
ՎՏ01			<Լրացնել վարկի անվանումը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>
			Վարկի նկարագրությունը				
			<Լրացնել վարկի նկարագրությունը>				
ՎՏ02			<Լրացնել վարկի անվանումը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>
			Վարկի նկարագրությունը				
			<Լրացնել վարկի նկարագրությունը>				
...
Վարկերի մարում							
ՎՄ01			<Լրացնել վարկի անվանումը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>
			Վարկի նկարագրությունը				
			<Լրացնել վարկի նկարագրությունը>				
ՎՄ02			<Լրացնել վարկի անվանումը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>
			Վարկի նկարագրությունը				
			<Լրացնել վարկի նկարագրությունը>				
...
Բաժնետոմսերի ձեռքբերում							
ԲՏ01			<Լրացնել ձեռք բերվող բաժնետոմսի անվանումը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>
			Ֆինանսական ակտիվի նկարագրությունը				
			<Լրացնել ակտիվի նկարագրությունը>				
			Կազմակերպության անվանումը, որի բաժնետոմսերը ձեռք են բերվում				
			<Լրացնել այն կազմակերպության անվանումը, որի բաժնետոմսերը ձեռք են բերվում>				
			Տվյալ ակտիվի հետ կապված ծրագիրը (ծրագրերը)				
			<Լրացնել այն ծրագրի (ծրագրերի) անվանումները և ծրագրային դասիչները, որոնց առնչվում է ակտիվը >				
ԲՏ02			<Լրացնել ձեռք բերվող բաժնետոմսի անվանումը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>
			Ֆինանսական ակտիվի նկարագրությունը				
			<Լրացնել ակտիվի նկարագրությունը>				
			Կազմակերպության անվանումը, որի բաժնետոմսերը ձեռք են բերվում				
			<Լրացնել այն կազմակերպության անվանումը, որի բաժնետոմսերը ձեռք են բերվում>				
			Տվյալ ակտիվի հետ կապված ծրագիրը (ծրագրերը)				
			<Լրացնել այն ծրագրի (ծրագրերի)				

Ծրագրային դասիչը		Գործառական դասիչը (Բաժին /Խումբ /Դաս)	Ծրագիր/միջոցառում	2017թ. բյուջե	2018թ.	2019թ.	2020թ.
Ծրագիրը	Միջոցառումը						
			անվանումները և ծրագրային դասիչները, որոնց առնչվում է ակտիվը >				
...
Փոխառությունների մարում և այլ ելքեր - ներքին							
ՄՆ01		<Լրացնել մարման գործարքի անվանումը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>
		Մարման գործարքի նկարագրությունը					
		<Լրացնել մարման գործարքի նկարագրությունը>					
ՄՆ02		<Լրացնել մարման գործարքի անվանումը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>
		Մարման գործարքի նկարագրությունը					
		<Լրացնել մարման գործարքի նկարագրությունը>					
...
Փոխառությունների մարում և այլ ելքեր - արտաքին							
ՄԱ01		<Լրացնել մարման գործարքի անվանումը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>
		Մարման գործարքի նկարագրությունը					
		<Լրացնել մարման գործարքի նկարագրությունը>					
ՄԱ02		<Լրացնել մարման գործարքի անվանումը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>	<Գումարը>
		Մարման գործարքի նկարագրությունը					
		<Լրացնել մարման գործարքի նկարագրությունը>					
...

Աղյուսակ . 2018 թվականի բյուջետային Ծրագրերի գծով ամփոփ ֆինանսական ցուցանիշները

(հազար դրամ)

Ծրագրերի անվանումները	Ծախսի տեսակը	Ծրագրի գծով 2018-2020թ.թ ՄԺԾԾ-ով նախատեսված չափաքանակները (գոյություն ունեցող պարտավորություններ)	Փոփոխություններ գոյություն ունեցող պարտավորություններում ^ա (+/-)	Ճշտված գոյություն ունեցող պարտավորությունները (1+2)	Նոր նախաձեռնությունները	Ընդամենը ըստ ծրագրի (3+4)
Ա	Բ	1	2	3	4	5
Ընթացիկ ծախսերին (առանց հանրությանը տրամադրվող տրանսֆերտների) առնչվող ծրագրեր						
.....
Հանրությանը տրամադրվող տրանսֆերտներին առնչվող ծրագրեր						
.....
Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսերին առնչվող ծրագրեր						
.....
Վարկերի/փոխառվածքայինների գծով ծրագրեր						
.....
Բաժնետոմսերի (փայլամասնակցությունների) գծով ծախսեր						
.....
Ընդամենը						

Աղյուսակ. Ամփոփ բյուջետային հայտը բյուջետային ծախսերի գործառական դասակարգմամբ

(հազար դրամ)

անվանումը	Գործառական դասակարգման կոդերը Բաժին/Խումբ/Դաս1	Ծրագրի 2017թ. հաստատված բյուջե	2018թ. բյուջետային ֆինանսավորման հայտ	Տարբերությունը (+/-)
Ա	Բ	1	2	3
Ընթացիկ ծախսերին (առանց հանրությանը տրամադրվող տրանսֆերտների) առնչվող ծրագրեր				

	Ընդամենը ծրագրի գծով			

	Ընդամենը ծրագրի գծով			
....
Հանրությանը տրամադրվող տրանսֆերտներին առնչվող ծրագրեր				

	Ընդամենը ծրագրի գծով			

	Ընդամենը ծրագրի գծով			
....
Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսերին առնչվող ծրագրեր				

	Ընդամենը ծրագրի գծով			

	Ընդամենը ծրագրի գծով			
....
Վարկերի/փոխառությունների գծով ծրագրեր				

	Ընդամենը ծրագրի գծով			

	Ընդամենը ծրագրի գծով			
....
Բաժնետոմսերի (փայամասնակցությունների) գծով ծախսեր				

	Ընդամենը ծրագրի գծով			

	Ընդամենը ծրագրի գծով			
....
Ընդամենը				

Հավելված N 13

Աղյուսակ Ա Ամփոփ տեղեկատվություն հայտատուից անկախ գործոնների հետևանքով ՀՀ 2018-2020թթ. ՄԺԾ-ով հաստատված ծախսային ծրագրի ֆինանսավորման կողմնորոշիչ չափաբանակների և հայցվող ծախսերի միջև տեղի ունեցած փոփոխությունների վերաբերյալ

Ծրագրի անվանումը	Ծախսային գործոնը	2018-2020թթ. ՄԺԾ-ում ներկայացված, սակայն ներկայումս վերանայված ենթադրությունները	Ներկա՝ 2018-2020թթ ՄԺԾ-ի համեմատությամբ վերանայված ենթադրությունները, որոնց հիման վրա կազմվել է 2018թ. բյուջետային ֆինանսավորման հայտը	Ենթադրություններ ի մեջ տեղի ունեցած փոփոխության ազդեցությունը ծախսերի վրա (հազար դրամ)

Ընդամենը ծրագրի գծով				

Աղյուսակ Բ. Հայտատուից անկախ պատճառներով առաջացող գործոնների վերաբերյալ ենթադրություններում տեղի ունեցած փոփոխությունների ազդեցությունը ծրագրի գծով ծախսերի գնահատականի վրա

(հազար դրամ)

	2018թ.	2019թ.	2020թ.
1. Լրացուցիչ ծախսեր (+)			
Ընթացիկ			
Կապիտալ			
2. Խնայողություններ /լրացուցիչ եկամուտներ (-)			
Ընթացիկ			
Կապիտալ			
3. Զուտ ազդեցություն (1+2)			

	
	IV եռամսյակ
	Ընդամենը ծրագրի գծով								
...
Բաժնետոմսերի (փայլամասնակցությունների) գծով ծախսեր									
	I եռամսյակ
	II եռամսյակ
	III եռամսյակ
	IV եռամսյակ
	Ընդամենը ծրագրի գծով								
	I եռամսյակ
	II եռամսյակ
	III եռամսյակ
	IV եռամսյակ
	Ընդամենը ծրագրի գծով								
...
Ընդամենը բոլոր ծրագրերի գծով	I եռամսյակ								
	II եռամսյակ								
	III եռամսյակ								
	IV եռամսյակ								
	Ընդամենը								

Ծանոթագրություն

¹Ներկայացվում են փվյալ ծրագրի շրջանակներում իրականացվող ծախսերը ըստ ՀՀ ՖԷ նախարարի 2007թ. հունվարի 9-ի «ՀՀ բյուջեփայլին ու հանրային հատվածի հաշվապահական հաշվառման դասակարգումները և դրանց կիրառման ցուցումները հաստատելու մասին» N 5-Ն հրամանով բյուջեփայլին ծախսերի գործառական դասակարգման համար սահմանված դասակարգումներին հապատասխանող կոդերը:

³Ավելացնել սյունակներն ու փողերն այնքան, որքան անհրաժեշտ է: